

*Vi sympatiserar med kampanjen "Kalhygge? Nej tack" som drivs av Naturskyddsföreningen Väst, vast.naturskyddsforeningen.se.
Idé och formgivning av kampanjmärken: Ola Freijd*

För jämlikhet och klimatet

– En alternativ budget till alliansens nedmontering av välfärden

**Vänsterpartiets förslag
till budget för Nacka
kommun 2024**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
INLEDNING	3
En jämlik och jämställd kommun	4
Grön omställning	10
Organisation och finansiering	12
Övergripande mål	16
EKONOMI OCH INVESTERINGAR	17
Tabeller ekonomi totalt	17
Investeringar	19
Övergripande beslut	20
NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG	21
Kommunstyrelsen	21
Nämnden för arbete och försörjning	29
Fritidsnämnden	33
Klimat- och miljönämnden	38
Kulturnämnden	47
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	53
Natur- och trafiknämnden	58
Socialnämnden	61
Utbildningsnämnden	67
Val- och demokratinämnden	73
Äldrenämnden	75
Överförmyndarnämnden	81
Nacka energi AB och Nacka vatten och avfall AB	83

INLEDNING

Nacka kommun är sammantaget en rik kommun. Tyvärr är rikedomarna illa fördelade, vilket innebär att Nacka samtidigt är en av de mest ojämlika kommunerna i landet. Skillnaden mellan rik och fattig upplevs som en stor orättvisa och sliter på alla människors livskvalitet och skapar social oro.

Vänsterpartiet vill ställa om Nacka kommun för att utjämna skillnaderna i livsvillkor för våra invånare och snabbt göra nödvändiga minskningar av växthusgasutsläpp. Det innebär att vi måste ta ett politiskt ansvar i kommunen då vi efter årtionden av att blunda och hoppas på att marknaden ska lösa alla problem insett att detta inte fungerar. Tvärtom har både klimatpåverkan och ojämlikhet ökat när politiken trätt tillbaka för att överlåta ansvaret på marknaden.

Vänsterpartiets mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet. Ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där kvinnor och män bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Vårt mål är inte en ouppnåelig utopi utan ett solidariskt samhälle som byggs av och för människor. Individens möjligheter ökar genom det kollektiva samarbetet som ett samhällsbygge innebär. En stark välfärdsstat frigör individernas beroende av varandra genom att verka som mellanhand. Det kollektiva gör oss alla starkare än vi är när vi tvingas agera var och en för sig.

Nacka är en kommun där valdeltagandet skiljer sig mycket åt mellan olika områden. När valdeltagandet är så lågt som 55 % i ett område som dessutom är strukturellt missgynnat, kan man med fog ifrågasätta valresultatets legitimitet. Vänsterpartiet vill att Nacka kommun tar på sig uppgiften att arbeta för ett ökat valdeltagande och för att skillnaden i valdeltagande mellan olika grupper minskar.

Budgeten är uppdelad i tre avsnitt. *Inledningen* beskriver tre av Vänsterpartiets viktigaste politikområden: ett jämlikt, ekologiskt hållbart och rättvist finansierat samhälle. Inledningsavsnittet sammanfattas av en lista med våra övergripande mål.

I budgetens andra avsnitt, *Ekonomi och investeringar*, visas Vänsterpartiet i Nackas budget för 2024 i tabellform med en redovisning av differenserna jämfört med alliansens förslag. Därefter redovisas de *Investeringar* vi vill göra kommande år. De förslag Vänsterpartiet vill lägga fram i kommunfullmäktige har samlats i en punktlista under rubriken *Övergripande beslut*.

Den tredje och sista delen av budgeten, *Nämnder och styrelser*, är indelad utifrån hur Nacka kommun är organiserad och hur besluten om budget behandlas i kommunfullmäktige.

Här återfinns de konkreta förslag som Vänsterpartiet i Nacka vill lägga fram i respektive nämnd. Eftersom vi anser att Nacka saknar en central organisering av ett av Vänsterpartiets viktigaste politikområden, den gröna omställningen, vill att en särskild klimat- och miljönämnd skapas. Därför har vi i 2024 års budget utformat en sådan. Där samlar vi den politik som vi anser krävs för ett ekologiskt hållbart Nacka.

EN JÄMLIK OCH JÄMSTÄLLD KOMMUN

EN JÄMLIK KOMMUN

Nacka är en av Sveriges mest ojämlika kommuner. Det gäller allt ifrån inkomst, förmögenhet, boende, utbildning, hälsa och förväntad livslängd. När förväntad livslängd skiljer sig med flera år mellan två områden som gränsar till varandra – Fisksätra och Saltsjöbaden – då ser man direkt ett tydligt bevis på det.

Detta märks också i beslut som behandlar olika delar av kommunen mycket ojämnt. På kort tid har vi sett det i beslut om fritidsanläggningar, skolor och byggplanering.

Vi kan se exemplet med byggandet av simhallen i Saltsjöbaden, där gamla Näckenbadet låg. De oförutsedda utgifterna (för att placera simhallen på en problematisk markyta) tillåts skena i väg hur långt som helst trots att badet ska förläggas där inte många Nackainvånare bor. När man i stället skulle hitta en placering för en multihall i Fisksätra och inte fann en tillräckligt stor plats, hastade man igenom ett beslut där man accepterade att multihallens yta skulle halveras i förhållande till det beslut som kommunfullmäktige tidigare antagit.

När en skola lades ner i Tippen skedde det med god planering, föräldrar och elever fick sex månader på sig att välja en ny skola. När Fisksätraskolan lades ner och fastigheten köptes av Stena, som redan har fastighetsmonopol i området, fick föräldrar och elever två veckor på sig för nytt val av skola. De hade dessutom endast överblivna platser att välja på.

När boende i Tippen hade synpunkter på byggplanerna där, ändrades planerna i enlighet med de boendes önskemål. När Fisksätraborna opponerar sig mot den kraftiga förtätningen, med dålig gestaltning för de redan befintliga fastigheterna, får de till svar från det borgerliga styret att man skött planprocessen formaliamässigt korrekt och att man inte hört talas om några synpunkter.

I Fisksätra står man inte bara inför de utmaningar som socioekonomiska faktorer och boendesegregationen skapar (i form av sämre förutsättningar och större behov) utan de boende i området behandlas dessutom orättvist av kommunen. Detta spär på en känsla av utanförskap och hopplöshet. Som i sin tur genererar flera nya problem, för både medborgare och kommun.

Vänsterpartiet driver en politik med utgångspunkt från att göra Sverige och Nacka till ett jämlikt samhälle. I den här budgeten finns ett antal förslag och satsningar som har detta som utgångspunkt.

EN FEMINISTISK OCH JÄMSTÄLLD KOMMUN

Feminism och jämställdhet är inte en sakfråga, det är en grundläggande demokratisk fråga. Vänsterpartiet är ett feministiskt parti och vi ser att ojämlikhet och orättvisor baserat på kön återfinns inom alla politikområden.

Det är därför vi analyserar alla politiska frågor från ett feministiskt perspektiv.

Jämställdhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling. Bristen på jämställdhet får katastrofala följder i Sverige och runt om i världen. Det tar sig uttryck i direkt våld mot kvinnor, inskränkningar i friheten att leva som man vill, sämre möjligheter i arbetslivet och ökad otrygghet – såväl fysisk, psykisk som ekonomisk.

Eftersom jämställdhet mellan könen handlar om att förändra seglivade attityder i samhället vet vi att förändringar inte kan ske över en natt. Det är viktigt att utbilda barn och unga redan under skoltiden. Tyvärr sker många övergrepp i skolan. Detta är helt oacceptabelt. Därför vill vi se ett omfattande värdegrundsarbete där samtycke och könsnormer diskuteras. Vi vill också att flickor och unga kvinnor erbjuds att lära sig feministiskt självförsvar. Det är en insats som både stärker

dem individuellt, samtidigt som den utgör en möjlighet för samhället att möta det förtryck av våld som följer av den patriarkala ordning under vilken vi alla lever.

JÄMSTÄLLD STADSUTVECKLING

Stadsplaneringen och bostadsbyggandet i Nacka ska ske med feministisk/jämlik utgångspunkt. Det vill säga att infrastruktur och offentliga rum framställs utifrån samtliga samhällsgruppers behov och inte med mannen som norm.

Kvinnor åker i betydligt större utsträckning kollektivt än män. Utifrån den ojämslilla fördelningen inom familjen hamnar samtidigt ansvaret för hämtning och lämning av barn ofta på kvinnor. Därför ska det satsas på kollektivtrafik för att förbättra kvinnors (och barns) vardagsvillkor och dessutom minska klimatbelastningen från bilismen.

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Precis som överallt i samhället är kvinnor i Nacka i alltför hög utsträckning utsatta för våld i nära relationer. Alla har samma rätt till sin egen kroppsliga integritet.

Våld i nära relationer, oavsett orsak och oavsett vem som drabbas, är aldrig acceptabelt och samhället måste göra allt som är möjligt för att minska våldet i nära relationer. Detta gäller även det hedersrelaterade våldet och förtrycket.

Vänsterpartiet vill att all personal inom kommunen som i sin verksamhet kan tänkas möta människor som blir utsatta för våld i nära relationer, får tid och möjlighet till utbildning. Både för att öka kunskapen om mekanismerna kring våldet, vilket stöd som finns att få och hur man kan stötta våldsutsatta så att de får hjälp.

Revisionen har påpekat att kommunens arbete mot våld i nära relationer har brister avseende samordning och helhetsperspektiv. Vi vill därför att kommunen tar fram en handlingsplan som kan användas för styrning av samordnat arbete kring problematiken i alla berörda verksamheter och förvaltningsenheter.

Kvinnojourer som ett stöd och skydd för kvinnor och barn är mycket viktiga. Deras verksamhet är ett exempel på hur civilsamhället på volontärbasis kan samarbeta med socialtjänsten mot samma mål, att stärka kvinnors egenmakt, vilket för övrigt är ett av Agenda 2030-målen. Men vi vill också se ett utbrett kommunalt stöd för de kvinnojourer som verkar i Nacka.

Vi kan inte förvänta oss att frivilligt engagemang ska ta hela ansvaret för mäns våld mot kvinnor. Detta är ett samhällsansvar, och i förlängningen ett kommunalt ansvar som Nacka har gentemot de Nackabor som blir utsatta.

EN KOMMUN SOM BEJAKAR RÄTTEN TILL BOSTAD

Bostaden är en grundläggande social rättighet – inte en vara på en marknad.

Det råder brist på hyresbostäder och många kan inte köpa en bostadsrätt eller en villa. Kommunen måste aktivt arbeta för att alla invånare ska ha möjlighet att skaffa sig en bostad till ett rimligt pris.

Vänsterpartiet vill utveckla våra bostadsområden genom en medveten satsning på inkludering, samt social och ekologisk samhällsplanering. Det är samtidigt viktigt att den utbyggnaden sker utan att viktiga grönområden förstörs och att miljön för nuvarande boenden bevaras.

Nacka behöver ha levande närsamhällen där civilsamhället har goda förutsättningar att verka. Därför behöver satsningar på kultur och fritid vara generella, för alla. Vi behöver tänka om när Nacka bygger stad, så att vi får ett närsamhälle där vi vill och orkar hålla ihop.

Att bygga bostäder till rimliga priser är viktigt även för arbetsmarknaden. De som arbetar i Nacka ska ha möjlighet att bosätta sig i kommunen. I välfärden, byggbranschen, gröna näringen och besöksnäringen råder nu kris på grund av kompetensbrist.

Utan bostäder till rimliga hyror kommer arbetsmarknaden i Nacka att haverera. Varför ska någon åka från andra delar av regionen för att arbeta som undersköterska eller butiksbiträde när det går att få motsvarande arbete i anslutning till hemmet?

Om inte de som arbetar i Nacka också har råd att bosätta sig här riskerar kommunen att bli till en lyxig sovstad, vilket redan sker på vissa håll.

För att minska bostadssegregationen inom kommunen behöver bostadsformerna blandas i alla områden. Byggandet bör främst inriktas på varaktiga hyresrätter i alla kommundelar. Konsekvensen av att vi i årtal uteslutande har byggt dyra hyresrätter och bostadsrätter, är att vi idag har en tydlig uppdelning mellan våra bostadsområden som bottnar i inkomstnivåer.

En bostadspolitik som förutsätter höga inkomster leder till ett segregerat samhälle med rumsligt överflöd i vissa områden och ofrivillig trångboddhet och ofrivilligt sammanboende i andra. Ett fysiskt segregerat samhälle är varken socialt eller ekologiskt hållbart.

Kommunens socialtjänst har ett stort behov av hyresbostäder för att kunna stödja olika grupper. De som särskilt drabbas av bostadsbristen är låginkomsttagare, ungdomar och kvinnor som lever i våldsamma relationer. Det är viktigt att det finns hyreslägenheter att flytta till för en ny trygg start för kvinnan och eventuella barn, men även för alla ungdomar som vill flytta hemifrån.

ÅTERINFÖR ETT KOMMUNALT BOSTADSBOLAG

Bostadsbyggandet i Nacka har kraftigt bromsats. Dels på grund av att tunnelbaneprojektet är försenat, dels för att det inte längre finns så många människor som vill eller kan köpa dyra och exklusiva bostadsrätter.

För att lösa problemen på bostadsmarknaden krävs det fler hyreslägenheter i samtliga delar av kommunen. En övervägande del av alla nya bostäder, minst hälften, behöver vara hyresbostäder. Idag har Nacka lägst andel hyresbostäder bland landets 30 största kommuner, och andelen kommer fortsätta att minska. Mycket få hyresbostäder har byggts i Nacka under senare decennier, och många hyreshus har i stället ombildats till bostadsrätter. Det har varit en medveten strategi från Nackas moderatledda allians.

Kommunen själv rör inte helt över möjligheterna att skapa bostäder med rimliga hyror, det krävs även beslut i riksdagen. Men det kommunen kan göra för att ändra på utvecklingen är att återinföra ett kommunalt bostadsbolag, något som en gång funnits i Nacka men som avvecklades för över 25 år sedan.

Idag säljer eller upplåter Nacka kommunal mark med tomträtt till högstbjudande för hyresbostäder. Det driver så klart upp hyrorna i nybyggda bostäder. Byggbolagens vilja att bygga hyresbostäder är beroende av konjunkturen på bostadsmarknaden. Det enda säkra sättet att bygga en tillräcklig mängd hyresbostäder är att det finns ett kommunalt bostadsbolag.

Vi vill att kommunen eller åtminstone regionen tar sitt ansvar och bildar ett bostadsbolag som låter bygga, förvalta och hyra ut bostäder till rimliga priser. Till dess att Nacka har ett kommunalt bostadsföretag vill vi att kommunen upplåter marken till ett lågt, fast pris till dem som åtar sig att bygga hyresbostäder med lägst inflyttningshyra.

EN SATSNING FÖR ATT STÄRKA UNGAS FRAMTIDSUTSIKTER

Unga Nackabor har i genomsnitt goda förutsättningar för att klara sin skolgång och få en bra start på vuxenlivet. Men eftersom Nacka är en av kommunerna i landet med de största skillnaderna mellan invånarnas livsvillkor, ser förutsättningarna olika ut. De kommunalt finansierade

verksamheterna ska fördelas efter de behov som finns, men ju mer fyrkantigt standardiserade finansieringsmodeller vi har desto mindre träffar vi rätt när skilda behov ska tillgodoses.

Utöver att prioritera verksamhet för unga i strukturellt missgynnade områden behöver ungdomsverksamheter, som exempelvis fritidsgårdarna, få ett särskilt uppdrag där de riktar sig till målgrupper som inte i så stor utsträckning söker sig till verksamheten (tjejer, hbtqi-personer och personer med funktionsvariationer). Personalen ska få möjlighet till fortbildning om varför det är viktigt att satsa på att nå fler målgrupper, och hur det låter sig göras.

Och som nämnts ovan, kommunen måste agera för att det finns bostäder med hyror som unga kan flytta till.

ALLAS RÄTT TILL SKOLA OCH VÄLFÄRD – INGET ANGIVERI

Trots massiv kritik från en mängd kommuner, regioner, instanser och från civilsamhället så står nuvarande regering fast vid att utreda införandet av en plikt om att anmäla papperslösa.

Alla barn har rätt att gå i skola, och barn såväl som vuxna har rätt till nödvändig vård. Varken socialarbetare, förskolepersonal eller bibliotekarier ska behöva spekulera i huruvida ett barn eller en vårdtagare har legal rätt att uppehålla sig i Sverige. En angiveriplikt riskerar att institutionalisera rasprofilering. Men även att orsaka onödig stress och oro bland personal som tvingas gå mot sin yrkesetik och slösa skattemedel på annat än välfärd.

Angiveriplikten hör inte hemma i Nacka.

VÄLKOMNA NYANLÄNDA

Nacka har sammantaget hittills välkomnat ett litet antal flyktingar.

Länderna runt konflikthärdar har tagit emot över 50 gånger fler flyktingar per invånare. En effekt som i och med kriget i Ukraina nu även går att se prov på i Europa.

Nu finns ett avtal som gör att Nacka sedan några år tar ett större ansvar. Som det är nu får nyanlända som av Migrationsverket blir anvisade till Nacka under en övergångsperiod om två år, bo i de bostäder kommunen anordnat. Dessa kan ligga i Nacka eller i andra delar av landet. Efter att de två åren passerat måste de boende flytta, vilket ofta blir till en annan kommun eftersom det praktiskt taget inte finns några rimligt prissatta bostäder inom kommunen.

Nacka har under åren ett flertal gånger blivit beskyllt för att aktivt verka för att dessa personer ska flytta till andra kommuner, så kallad social dumping. På detta sätt bidrar Nacka till att segregationen i Stockholmsområdet, och i landet, förvärras och den socioekonomiska befolkningssammansättningen i kommunen ytterligare görs mindre varierad. Vilket samtidigt underlåter att vi tar vara på den kompetens och erfarenhet som människor för med sig.

Vi vill i stället att de nyanlända som blivit anvisade till Nacka ska kunna bo kvar för att leva och utvecklas i Nacka.

Att hänvisa nyanlända till bostäder av lägre kvalitet i särskilda sociala boenden är oacceptabelt, annat än på mycket kort sikt. Det kan i vissa skeden vara en nödvändighet för att snabbt få fram bostäder men det får inte vara en långsiktig lösning. En avgörande förutsättning för att nyanlända ska kunna inkluderas i Nackasamhället är förutom arbete och utbildning också ”vanliga” bostäder ute i Nackas bostadsområden.

Förutom att ge rätt stöd vill vi också se en förändring i samtalstonen kring de som anländer till Nacka. Den som flyttar till kommunen ska, oavsett vad som är orsaken, betraktas som en resurs för ett framtida växande Nacka. Som en del i det arbetet vill vi att Nacka ansluter sig till ICORN:s (International Cities of Refuge Network) fristadsprogram och blir en fristadskommun för förföljda

författare, konstnärer, musiker och journalister. Dessa professioner spelar en central roll i alla demokratiprocesser och är ofta de första som tystas av makten.

SOCIALA BOSTÄDER

Nacka har också ett stort behov av så kallade sociala bostäder. Det handlar om kontrakt för personer som av olika skäl står långt från den ordinarie bostadsmarknaden.

Erfarenheten från andra kommuner visar att det är framgångsrikt. Här har Nacka en lång väg att gå, men kommunen måste arbeta med detta så att kommunens sociala bostäder inte bara är tillfälliga lösningar.

Idag köper Nacka några procent av alla nybyggda bostadsrätter för detta behov. Det är bra att dessa lägenheter ligger ute i bostadsområdena men samtidigt är det mycket dyrt. Det visar just på behovet av fler hyresrätter, allra helst byggda i ett kommunalägt bolags regi.

BYGG IDROTTSYTOR

När detaljplaner tas fram för förtätning av Nacka är det viktigt att förutsättningarna för kultur, idrott och lek planeras in.

När befolkningen ökar måste också lokaler och planer byggas ut i minst samma utsträckning. Det är viktigt att dessa anläggningar planeras in just där människor bor och verkar, inte där det förutsätter långa resor.

Planering av idrottsytor och bevarande av naturmark behöver ske i samråd med de medborgare och föreningar som ska använda dem. Vi står bakom de idrotts- och lokalföreningar i Nacka som länge kämpat för att idrottsanläggningar och grönområden ska prioriteras i kommunens byggplaner. Det gäller exempelvis Sicklavallen, Järlahöjden och multihallen i Fisksätra.

När flera detaljplaner tas fram i ett område måste de samordnas genom planprogram så att behovet av idrottsytor (men även andra gemensamma behov) kan tillfredsställas inom området.

Särskilt aktuellt är utvecklingen av området Sydöstra Plania. Vi har länge drivit att Sicklavallen ska utvecklas som en idrottspark med en elvaspelarplan för fotboll med mera. Vi vill avbryta den pågående försäljningen av marken och i stället gå vidare med de förslag om utbyggnad av idrottsparken kombinerat med bostadsbyggnad, som Rädda Nackaidrotten och Sickla IF har utarbetat.

MOTVERKA DISKRIMINERING I KOMMUNENS VERKSAMHETER

En stor andel av verksamheten i Nacka kommun bedrivs av privata utförare. Kommunen har en del generella krav på utförare, bland annat när det gäller personalens utbildningsnivå. Det innebär dock inte alltid att verksamheterna i alla delar har god kvalitet. Tvärtom har vi haft flera exempel på att människor missgynnas på grund av att de tillhör en kategori som återfinns i diskrimineringslagen (kön, könsidentitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och ålder).

Det handlar om brott mot diskrimineringsgrunderna och det finns all anledning att tro att det förekommer att anställda inom verksamheterna inte är förtrodda med vad som gäller.

För att minska risken för att sådant händer bör det i kommunens allmänna krav på utförare, såväl när det gäller upphandlade verksamheter som auktorisering inom ramen för kundval, ingå att anordnare ska bedriva ett systematiskt arbete med diskrimineringslagen. Det är en viktig del i ett respektfullt bemötande av såväl brukare som arbetskamrater. Kommunens betoning av den här aspekten vid bedömning av verksamheternas kvalitet, skulle ha ett stort signalvärde.

Vid upphandlingar och auktorisation ska också krav ställas på kollektivavtal och jämställda löner.

FAIRTRADE-CERTIFIERA NACKA

Solidariteten ska inte stanna vid kommungränsen. Nacka bör bli en Fairtrade-certifierad kommun. Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion.

Diplomeringen innebär att kommunen ska leva upp till kriterier och krav på rättvis handel i offentlig upphandling. Det ska också bedrivas ett aktivt informationsarbete samt erbjudas ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

GRÖN OMSTÄLLNING

EN EKOLOGISKT HÅLLBAR KOMMUN

Senaste årens klimatfakta och klimatkatastrofer gör att Vänsterpartiet återigen vill högprioritera klimatarbetet i samhällets alla delar - inte minst på kommunal nivå.

Klimatomställningen handlar om åtgärder från global nivå ner till det personliga valet. År 2023 är det varmaste år som uppmätts både i atmosfären och i haven. Det finns risk att vi passerar målet om max 1,5 graders uppvärmning redan om ett par år. I alla prognoser om den globala uppvärmningen har hittills de värsta scenarierna uppfyllts.

Denna illavarslande utveckling kräver många kraftfulla åtgärder i hela samhället, inte minst i ett land som Sverige som har både resurser och kompetens. Dessutom har ett land som Sverige under många år släppt ut stora mängder klimatstörande gaser (framför allt räknat *per capita*).

När Nacka kommun idag redovisar utsläpp av växthusgaser, i första hand koldioxid, är det bara det som släpps ut *inom* Nacka som anges. Kommunen måste i stället utveckla konsumtionsperspektivet gällande växthusgaser. Det vill säga att vi behöver veta hur mycket växthusgaser som orsakas av Nackabornas konsumtion och livsstil, oavsett var på jorden utsläppen sker.

Nackabornas största utsläpp av växthusgaser sker vid tillverkning av varor utanför kommunen eller landet. Betongelementen till det som byggs i Nacka gjuts på annat håll och transporter till Nacka orsakar också stora utsläpp. Om Nacka kommun menar allvar med sitt klimatarbete behöver vi kunna följa utsläppen av växthusgaser som Nacka bidrar till också genom vår konsumtion.

När Nacka utvecklas, bygger stad och förtätar lokala centrum är det viktigt att det sker med så få negativa konsekvenser för klimatet som möjligt. Byggmaterial med låga utsläpp av växthusgaser måste användas och byggnaderna som byggs ska vara energieffektiva. Exempel på detta är hus med stommar av trä, plusenergihus och klimatanpassad betong och asfalt.

Ett gemensamt miljöcertifieringssystem ska finnas, och användas av både kommunen och exploatörer för att visa på klimat- och miljöeffekter av byggnationen. Det är svårt att ställa skarpare krav, särskilt när plan- och bygglagen inte medger det, men det finns exempel på kommuner, exempelvis Stockholm, som ändå gör det. Här ser vi en stor utvecklingspotential i Nacka kommun.

UTLYS KLIMATNÖDLÄGE – UTARBETA EN KLIMATFÄRDPLAN

Flertalet politiker i Nacka säger att klimatet är viktigt, men utmaningarna vi står inför är så stora och brådskande att det vi gör i nuläget långtifrån motsvarar vad som faktiskt krävs.

Även vid en begränsad uppvärmning står Nacka inför ett nödläge. SMHI:s klimatscenario för Stockholms län visar att saltvatten kan tränga in i Mälaren, vilket utgör ett allvarligt hot mot det dricksvatten som två miljoner människor idag är beroende av.

I hundratals städer och länder världen över har man utlyst klimatnödläge. För några år sedan blev Storbritannien först med att låta parlamentet göra det. Det är hög tid för Nacka kommun att göra detsamma. Det betyder att alla beslut ska baseras på kunskap om hur de påverkar utsläppen av växthusgaser, att ny teknik används och att kommunen stimulerar utvecklingen.

Nacka kommun ska göra en samlad klimatfärdplan i vilken det tydligt anges vilka åtgärder som behöver vidtas omedelbart och hur kommunens ansvar samspelar med det som nu innehas av andra aktörer som region, stat och näringsliv. Det är viktigt att kommunen tar på sig en ledande roll i arbetet med att minska den allvarliga uppvärmningen av jordklotet och att Nacka kommun på lokal nivå är beredd att ställa höga krav på insatser i alla sammanhang där det är möjligt.

SAMLA KOMMUNENS MILJÖARBETE

Nackas organisation är väldigt splittrad och stuprörsformad. Det är en stor nackdel för Nackas miljöarbete. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har ansvar för miljötillsynen, men det framtidsytande arbetet ligger på annat håll, bland annat i kommunstyrelsens miljöutskott (KSMU).

Nacka behöver ett samlat klimat- och miljöarbete. Därför menar vi att en klimat- och miljönämnd bör skapas, en nämnd som har det samlade ansvaret för en långsiktig klimat- och miljöplanering liksom för det mer kortsiktiga arbetet och miljötillsynen.

Nämnden bör ha ansvar för allt från lokal miljöplan över miljö- och klimatkrav för nybyggnation till tillsyn av föroreningar och utsläpp.

Klimat- och miljönämnden ska i sin utvärderingsverksamhet kontinuerligt analysera vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva, det vill säga vilka åtgärder som leder till mest klimatnytta per investerade medel.

ORGANISATION OCH FINANSIERING

Kommunens ekonomi är kraftigt påverkad av en ekonomisk nedgång som vi inte sett sedan 1990-talet. Det gör det svårt för oss i kommunen att klara oss med den kommunala finansieringen.

Att vi har den SD-stödda borgerliga regeringen som i den här historiskt svåra tiden underfinansierar statsbidragen med 28 Mkr hjälper inte oss i Nacka. Det motsvarar för Nackas del 26 Mkr. Det innebär att vi i det utgångsläget behöver 7 öres skatteökning för att kompensera bara det.

NACKA – EN KOMMUNAL KOMMUN

Nacka kommun har auktoriserat ett otal utförare inom olika verksamheter och lämnat över ansvaret för verksamhetens kvalitet på vad man kallar ”kunden”, brukaren.

Mycket av kommunens verksamhet är därmed utlagd på privata utförare som naturligtvis vill få vinst på sin verksamhet. Det betyder också att alla våra skatteresurser faktiskt inte går till verksamhet för kommunens invånare, ett utfall som rimmar illa med Vänsterpartiets politik och målsättningar.

Vi vill att kundvalet ska upphöra och ersättas med ett styrsystem där varje verksamhet ska vara av god kvalitet och där de flesta önskar välja den närmaste verksamheten. Fördelningen av medel ska utgå ifrån brukarnas behov. Enheter ska samarbeta i stället för att konkurrera, och gemensamt sträva efter det bästa för Nacka kommuns invånare.

Så länge det nuvarande systemet ändå tillämpas ska kommunen åtminstone ha egen verksamhet inom vart och ett av verksamhetsområdena. Hemtjänst är en högprioriterad sådan och ett bra första steg.

I och med detta blir kommunen samtidigt en bättre beställare, och genom att få bättre kunskap kan kommunen också bli en kvalitetstrendsättare. Det har visat sig att det nuvarande systemet med vinstdrivna privata företag som auktoriseras av Nacka kommun förutsätter en robust kontrollapparat, som säkerställer att de behov som brukarna har verkligen möts.

Nuvarande organisation ger också möjlighet för ekonomisk brottslighet i mångmiljonklassen, och kommunen behöver öka insynen i företagen och genomföra regelbundna kontroller av att de beställda tjänsterna utförs på avtalat sätt. Vi är invånare, elever, brukare och patienter i Nacka kommun - inte kunder.

GOD KVALITET I ALL VERKSAMHET

Kvaliteten på verksamheterna är idag tämligen ojämn och eftersom utförarna är så många hinner man inte göra stickprovskontroller i den omfattning som skulle behövas.

Dessutom har kommunen inga objektiva kvalitetskriterier utan förlitar sig i stort helt på enkäter till brukarna för att bedöma kvaliteten. Problemet är att det mäter brukarnas upplevelse av bemötande och tillit, men inte faktisk kvalitet. Dessutom uppmanas ”kunden” att ”rösta med fötterna” när de påtalar problem för den som driver verksamheten och vid kontakt med kommunen.

En del av de samhällsfunktioner som Nackaborna tar del av har kommunen begränsat eller har inget inflytande över.

Det gäller sjukvården (där regionen är ansvarig) men det gäller också skolan där kommunen inte styr över etableringen av fristående skolor. Vänsterpartiet vill dock återföra ansvaret för kvaliteten i verksamheterna till kommunen. Varje brukare ska kunna vända sig till kommunen när en

verksamhet inte lever upp till antingen de kvalitetsmål som satts upp eller brukarens lagstadgade rättigheter.

Det innebär att kommunen behöver komplettera kvalitetsmätningarna med verksamhetsrelaterade kvalitetsmål som mäts på annat sätt än genom kundenkäter.

Kvaliteten hos många av våra verksamheter har dessutom fler intressenter än bara brukaren, till exempel har vi alla ett intresse av att alla ungdomar kan genomföra grundskolan med godkända betyg.

New public management fokuserar på fel saker, vilket får till följd att kvaliteten blir lidande. Det är inte viktigt i sig att man lägger mer eller mindre pengar än jämförelsekommuner på en viss samhällsnytta – fokus bör ligga på kvalitet i utfall. Finansiering bör så klart anpassas efter detta ändamål i stället för att tjäna som mätsticka.

Därför vill Vänsterpartiet att vi inför tillitsbaserad styrning där man tar tillvara personalens kompetens och ger dem större makt att utforma verksamheten efter de politiskt satta målen. Resurserna kommer bättre till nytta när det är just de som kan verksamheten som hushåller med dem.

FINANSIERA MED OFFENTLIGA MEDEL

Vår gemensamma välfärd ska i hög utsträckning vara offentligt finansierad. Det är det effektivaste sättet att finansiera välfärdstjänster men också det som ger bäst förutsättningar för ett jämlikt samhälle.

Välfärd som är finansierad med privata medel, försäkringar exempelvis, har om och om igen bevisats vara kostnadsdrivande och mindre effektiv än offentligt finansierad välfärd.

Vi har också sett att tillämpningen av ekonomiska styrmodeller som är konstruerade för en privat marknad i den offentligt finansierade verksamheten, ökar kostnaderna (för kontroll och administration) och försämrar effektiviteten. Kostnader för välfärd försvinner inte för att man inte offentligt finansierar den – betalningen sker bara på annat sätt.

För en del innebär det en högre egenfinansiering, för andra en sämre kvalitet eller helt utebliven välfärd. Behoven försvinner dock inte bara för att man inte kan efterfråga tjänster som behövs.

Vad vi vinner på den offentligt finansierade välfärden är ett stabilt samhälle där alla får plats och kan bidra till samhällsbygget. Därför anser vi att det är väl motiverat att höja skatten och minska egenfinansieringen av våra verksamheter. På så sätt blir det i längden billigare för individen, om vi alla gemensamt betalar för de behov som finns. Vi anser också att det är viktigt att vi inte försätter oss i beroendeställning till företag genom att öppna upp för sponsring och reklamintäkter.

UNDVIK AUTOMATISKA NEDSKÄRNINGAR

Inflationen i Sverige har under tidigare år inte varit särskilt hög, men kostnaderna utifrån löne- och prisökningar har ändå varit påtagliga, runt tre procent varje år.

Nu när inflationen ökat kommer det att märkas än mer i kommunens verksamheter. Alliansen väljer att i sin budget bara ge verksamheterna viss kompensation för detta (och då dessutom felaktigt kalla det för ”satsningar”).

Så ser också de långsiktiga planerna ut. Konsekvensen är att verksamheterna tvingas till rationaliseringar, vilket kan pressa personalen hårt. Det senare ger konsekvenser i form av ökade sjukskrivningar men också i form av sämre verksamhet och service.

Vänsterpartiet vill att verksamheterna i huvudsak ska kompenseras för dessa kostnadsökningar och att eventuella rationaliseringar uttryckligen ska redovisas.

Kompensation för löne- och prisökningar är dock en stor ekonomisk fråga. Det motsvarar mer än 100 Mkr i en årsbudget på över 6 500 Mkr för kommunen, som alliansen inte kompenserar för. Vänsterpartiet finansierar dock det mesta inom ramen för vårt budgetförslag.

SLUTA BETALA ÖVERKOMPENSATION FÖR MOMSKOSTNADER

Kommunen ska sluta att betala ut överkompensation för momskostnader (nu schablon på 6 %). Inom vissa områden har den tidigare moderatledda regeringen lagstadgat en sådan kompensationsnivå, men inom de områden där det är tillåtet ska kompensationen justeras ned till rimliga nivåer, troligen 2,5–4,5 %.

Kommunen får statsbidrag för kostnaden, vilket betyder att minskningen innebär en förtjänst för staten snarare än för kommunen. Vad kommunen ändå uppnår är att privata anordnare inte otillbörligt gynnas, jämfört med kommunens egna verksamheter.

DEMOKRATISK INSYN HINDRAS

Kommunen har en organisering där nämnderna har ansvar för finansiering och myndighetsutövning. Verksamhet som bedrivs i kommunal regi behandlas i kommunstyrelsens verksamhetsutskott, medan verksamhet som sker i privat regi styrs av de företag som har hand om verksamheten. Insynen i verksamheterna blir då i praktiken minimal.

Utbildningsnämndens ledamöter exempelvis, som politiskt bör stå till svars för skolan, har inte något att göra med skolorna i sig. Beslut om nyetablering eller nedläggning av skolor kan tas utan att nämnden är informerad.

Motsvarande gällde när den kommunalt drivna hemtjänsten privatiserades, det kom aldrig upp på social- och äldre nämndens bord.

Organisationen bör läggas om så att pengar och verksamhet hänger ihop. Det är inte bara rationellt och logiskt, utan ytterst en central demokratifråga – som det står i regeringsformen – all offentlig makt ska utgå från folket.

FLYTTA DET EKONOMISKA BISTÅNDET TILL SOCIALNÄMNDEN

I Nacka har den styrande alliansen valt att dela upp socialnämndens ansvarsområde på andra nämnder. Vi vill återfå en helhetssyn inom socialtjänstens område. Vänsterpartiet anser att det ekonomiska biståndet ska tillbaka till socialnämndens verksamhetsområde.

Det ekonomiska biståndet har en vidare funktion än att vara ett medel i arbetsmarknadspolitiken. Det hör nära ihop med övriga insatser inom individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri och i arbetet med personer med funktionsvariation.

KOMMUNENS PERSONAL – EN STRATEGISK RESURS

Kommunens personal är en förutsättning för att kunna bedriva en bred verksamhet av god kvalitet. Förutsättningarna att rekrytera och behålla personal bygger på att kommunen är en bra arbetsgivare.

Vänsterpartiet skjuter till medel inom de områden där främst lågavlönade kvinnorna arbetar, vilket ger utrymme för att höja lönerna i kvinnodominerade yrken. Vi vill också ha en personalpolitik som ger de anställda möjlighet att arbeta heltid. Heltid ska vara en rättighet – deltid en möjlighet.

Vi vill att kommunen får en friskare och mer nöjd personal. För att det ska kunna ske och för att personalens kraft och kompetens bättre ska kunna tas tillvara behöver vi ha en mer ändamålsenlig organisation. Med ökad personaltäthet och bättre löne- och anställningsvillkor.

När verksamheter inte får ersättning för löne- och prisökningar innebär det en indirekt nedskärning. Det sätter press på personalen och leder till stress och överbelastning. Därför har vi konsekvent

räknat in kompensation för löne- och prisökningar i alla verksamhetsområden, och därför motsätter vi oss alla regler som inte tillåter att personal som slutat ersätts.

För att minska personalomsättningen och sjuktagen föreslår vi att det påbörjas försök med sex timmars arbetsdag inom barn- och äldreomsorgen.

Vi vill se en mångfald bland de anställda i Nacka kommun. Som arbetsgivare måste kommunen aktivt medverka till att människor med olika bakgrund ska komma in på arbetsmarknaden. Det ger också förutsättningar för bättre service och större trygghet för de som är nyanlända i Sverige.

Till mångfalden hör också att erbjuda personer med funktionsvariation arbete i kommunen. Förutom att de som arbetar får ett värdigare liv visar erfarenheten att just mångfald är positivt för hela arbetsplatsen.

UPPHANDLING AV KOMMUNAL VERKSAMHET – KRÄV KOLLEKTIVAVTAL

Vi vill att kommunens verksamhet i första hand ska bedrivas i egen regi och i nära samverkan med kommunens invånare.

Verksamhet som inte är av stadigvarande karaktär kan dock vara lämplig att upphandla. Alla anställda hos de företag som kommunen upphandlar tjänster från eller auktoriserar (inom ramen för kundvals-systemet, så länge det existerar) ska omfattas av kollektivavtal. Och ska vidare åtnjuta meddelarfrihet på samma villkor som i kommunala verksamheter. De ska också i övrigt ha likvärdiga arbetsvillkor jämfört med de kommunalt anställda.

Företagen ska visa att de bedriver ett systematiskt arbete med diskrimineringsgrunderna så att all personal är väl förtrogen med dem. All upphandling av varor och tjänster ska omfattas av krav på ekologisk och social hållbarhet, och ska vidare genomföras hållbart utifrån ett klimatperspektiv.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Nacka ska vara en jämställd, klimatneutral, klimatanpassad och solidarisk kommun.
- Nacka kommun ska bygga den ekonomiska budgeten på de förutsättningar som Parisavtalet om utsläppsminskningar av koldioxid ger och utifrån ett uppfyllande av kommunens koldioxidbudget.
- Omsorgen om klimat, miljö och ändliga naturresurser ska vara vägledande för all Nackas verksamhet. Nackabornas miljöbelastning och koldioxidavtryck ska minska så att kommunen tar sitt ansvar att uppfylla de globala miljömålen. I ökande grad ska Nacka kommun använda konsumtionsbaserade mätvärden för utsläpp av växthusgaser.
- Utbyggnaden av Nacka ska ske med social hållbarhet i åtanke och minskad segregation som riktmärke.
- Rättigheter och behov för personer med funktionshinder ska tillgodoses i alla beslut och verksamheter.
- Nacka ska ha ett flyktingvälkomnande som inkluderar de nya invånarna i samhället.
- Nacka ska satsa på verksamheter för unga och fritidsgårdarna ska drivas av kommunen med långsiktiga målsättningar.
- Nacka ska ha en rättvis fördelning av resurser mellan kommundelarna.
- Anställda i kommunens verksamheter ska ha goda arbetsvillkor oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller privat regi. Krav på kollektivavtal ska ställas för auktorisering av driftsaktörer.
- Anställda i kommunens verksamheter ska ha god kunskap om diskrimineringslagstiftningen och verka i dess anda.
- Kommuninvånare och anställda ska ha full insyn i och möjlighet att påverka kommunens verksamhet oavsett om den bedrivs i kommunal eller privat regi.
- Nackaborna ska bemötas som kommuninvånare, inte kunder. Behoven av utbildning, vård och omsorg ska styra, inte marknaden.
- Nacka ska erbjuda kommunalt driven verksamhet inom välfärdens alla områden. Det innebär att kommunal hemtjänst behöver återinföras.
- I normalfall ska alla verksamheter ges kompensation för löne- och prisökningar för att förhindra automatiska nedskärningar.

EKONOMI OCH INVESTERINGAR

TABELLER EKONOMI TOTALT

Tabell 1 Resultaträkning

Miljoner kronor	Budget 2023	Prognos 2023	Alliansens förslag	Vänsterpartiets förslag
			Budget 2024	Budget 2024
Verksamhetens nettokostnader före avskrivningar och realisationsvinster	-5483,9	-5896,9	-6078,9	-6345,9
Avskrivningar	-304,7	-328,3	-328,3	-328,3
Verksamhetens nettokostnader	-5789,2	-6201,6	-6407,1	-6674,2
Skatteintäkter inkl. avräkning	6828,0	6900,3	7151,6	7311,5
Utjämningsystem o statsbidrag	-506,6	-452,0	-433,7	-433,7
Fastighetsavgift	181,2	182,8	186,3	186,3
Skattenetto	6502,6	6631,0	6904,1	7064,1
Finansiella intäkter	88,6	97,3	84,5	84,5
Finansiella kostnader	-219,8	-185,2	-219,3	-219,3
Finansnetto	-131,2	-87,9	-134,8	-134,8
Årets resultat	582,2	341,6	362,2	355,1
Jämförelsestörande poster	453,0	118,8	224,2	154,2
Resultat exkl. jämförelsestörande poster				
Balanskravsresultat	129,2	222,8	138,0	100,9

1 kr i kommunalskatt motsvarar 400 Mkr. Vi föreslår en höjning av skatten relativt 2023 med 30 öre, det vill säga en inkomstförstärkning med 160 Mkr relativt alliansens skatteförslag.

Tabell 3 Verksamhetens nettokostnader före avskrivningar och realisationsvinster

Miljoner kronor	Budget 2023	Prognos 2023	Alliansens förslag	Vänsterpartiets förslag
			Budget 2024	Budget 2024
Kommunstyrelsen	-223,0	-227,4	-287,6	-259,1
Nämnden för arbete och försörjning (f.d. AFN)	-180,1	-158,1	-171,8	-144,1
Fritidsnämnden	-181,8	-177,3	-192,4	-213,5
Klimat- och miljönämnd	-	-	-	-16,0
Kulturnämnden	-150,2	-146,7	-152,4	-177,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-40,8	-43,3	-40,3	-38,5
Natur- och trafiknämnden	-369,6	-363,6	-439,3	-444,8
Socialnämnden	-1012,2	-1011,2	-1077,1	-1167,9
Utbildningsnämnden	-3208,2	-3191,2	-3325,0	-3386,0
Val- och demokratinämnden	-	-	-	-14,5
Äldrenämnden	-984,8	-1002,5	-1058,6	-1080,1
Överförmyndarnämnden	-8,5	-8,5	-8,5	-8,6
Summa nämnder och verksamheter	-6359,3	-6329,7	-6753,1	-6950,1
Tunnelbana	-65,8	-65,8	-23,0	-23,0
varav redovisas som finansiell kostnad	62,8	61,8	20,0	20,0
Oförutsett	-20,0	-10,0	-30,0	-
Övergripande verksamhet	593,1	142,0	378,9	278,9
Verksamhetens nettokostnader	-5789,2	-6201,6	-6407,1	-6674,2

KOMMENTARER TILL VÄNSTERPARTIETS BUDGET:

Kommunstyrelsen inkluderar inte längre kostnaderna för val- och demokratinämnden, som separatredovisas.

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter (kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden). Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under klimat- och miljönämnden .

Vi motsätter oss att kommunen säljer ut mark. Det mesta av de försäljningar som finns budgeterade är redan avtalade och kan inte stoppas. En del bör ändå gå att hindra och vi visar det genom att minska markförsäljningen med 100 Mkr. Utifrån det har vi skattat de ekonomiska konsekvenserna, och därmed kommer ”Övergripande verksamhet” och reavinsterna att ändras. Det är förklaringen till våra avvikande siffror relativt alliansens budgetförslag.

INVESTERINGAR

För några år sedan sålde Nacka i två omgångar en stor del av sitt fastighetsinnehav och större delen av kommunens låneskuld betalades av. När nu Nacka kommer att bygga väldigt mycket under de kommande 10 - 15 åren och befolkningen ökar med 40 % behövs också förskolor, skolor, äldreboenden och en mängd andra allmänna anläggningar.

Alliansen vill att 75 % av detta byggs av privata intressenter. Nacka har under många år hållit nere sina investeringar och sin låneskuld. Låg skuld är i och för sig bra för kommunen men ingen ska tro att de privata investerarna gör det gratis. I själva verket ökar kostnaderna för kommunen om man i stället måste hyra in skollokaler och liknande, jämfört med om man byggt själv, lånat och betalat ränta.

Vi är beredda att låta kommunen själv ta investeringar för skolor, förskolor med mera, i stället för att låta privata intressenter göra det. I längden blir det billigare för kommunen och ger oss bättre möjligheter att vara flexibla i utnyttjandet av mark och fastigheter.

Vi har redan sett hur kostnaderna skjutit i höjden för Stavsborgsskolan, som kommunen sålt och hyr tillbaka. Skolan som öppnade i år i nybyggda lokaler har ett 25-årigt hyresavtal som kommer att kosta kommunen stora belopp varje år.

Att betala lån genom att sälja av "familjeguldet" är ett felaktigt sätt att hantera finansieringen av investeringar. Alliansen har inte fört en sund och ansvarsfull finanspolitik. Deras prioritering av låg skatt har lett till att överskotten i kommunens ekonomi inte varit tillräckliga för självfinansiering av investeringar. Detta måste förändras framöver, det är helt i sin ordning att ta lån för investeringar i infrastruktur, men det långsiktiga målet ska vara självfinansiering.

Nacka har en historia av dålig kultur för investeringsprojekt; dåliga beslutsunderlag, skenande kostnader och dåligt förankrade beslut. Revisorerna har vid ett flertal tillfällen anmärkt på det. Det har varit svårt att få ett helhetsperspektiv och en överblick där vi kunnat se de totala ekonomiska konsekvenserna av alla investeringar och exploateringsprojekt. Under de senaste åren har det blivit bättre men det är inte slut med projekt som ger underskott och där projektavslutet summerar att beslutsunderlag och kalkyler varit bristande.

Det är nu svårt att gå emot de flesta av de investeringar som föreslås av alliansen, de är helt enkelt nödvändiga. Däremot finns det några som Vänsterpartiet vill ska utgå både av ekonomiska och politiska skäl.

Sammantaget är det en ofantlig mängd projekt, konton med mera att få grepp över, något som knappast någon politiker, alliansen inräknad, har förmåga att följa och förstå konsekvenserna av. Vänsterpartiet gör här så gott vi kan med vårt förslag.

Mot den bakgrunden presenterar inte Vänsterpartiet en komplett investeringsbudget. I stället listar vi för varje nämnd de projekt som vi vill respektive inte vill ska genomföras, alla med kostnadsuppskattningar.

För vissa projekt har vi enbart lagt en symbolisk projekteringskostnad. Det gör vi då vi har svårt att med exakthet bedöma kostnaden, men också för att vi bara gör en ett-årsbudget. Skulle vi få majoritet för våra förslag så får beslut tas i två steg: beslut om förstudie och projektering som första steg och beslut om själva investeringen som andra steg.

I denna budget redovisas förslag till investeringar, med beslut under respektive nämnd.

ÖVERGRIPANDE BESLUT

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

1. att övergripande mål för Nacka kommun fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
2. att skattesatsen för år 2024 fastställs till 18,28 kr (en höjning med 30 öre relativt 2023)
3. att underskott i verksamheter 2023 inte ska belasta verksamheten 2024
4. att partierna i kommunfullmäktige erhåller grundstöd/kanslistöd, och politiska sekreterare enligt kommunstyrelsens förslag
5. att arvoden till förtroendevalda, regler för kommunalråd, deltidsengagerade förtroendevalda och gruppleddare fastställs enligt kommunstyrelsens förslag. Utöver detta ska timarvode ges för deltagande i nämndernas beredningssammanträden
6. att kommunalrådets arvode från och med 2024 sänks till ett prisbasbelopp per månad, kommunstyrelsens ordförande ges ytterligare 20 %
7. att internhyressystemet avskaffas. Lokaler bekostas över den gemensamma budgeten. Budgetramarna justeras därefter i konsekvens med detta
8. att kommunfullmäktige fastställer internräntan inom kommunen för 2024 till 2,5 %
9. att personalkostnadspåslaget för anställda för 2024 fastställs enligt kommunstyrelsens förslag
10. att en klimat- och miljönämnd inrättas. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram budget för den nya nämnden genom att överföra resurser från de nämnder som idag har motsvarande uppgifter samt tillföra tillkommande resurser som redovisas under klimat- och miljönämnden i denna budget
11. att kommunen utlyser klimatnödläge
12. att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en klimatfärdplan för hur koldioxidbudgetens riktvärden ska uppnås
13. att ingen kommunal verksamhet ska konkurrensutsättas eller privatiseras
14. att i all upphandling och auktorisation av privata anordnare krav ställs på att berörd personal ges motsvarande villkor som gäller för kommunens egen personal - att kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande förhållanden ska krävas
15. att i all upphandling och auktorisation av privata anordnare krav ställs på att personalen omfattas av meddelarfrihet och att offentlighetsprincipen ska tillämpas avseende den kommunalt finansierade verksamheten
16. att i all upphandling och auktorisation ska ställas samma kvalitets-, kompetens- och pedagogiska krav som i den kommunala verksamheten samt krav på att kommunens olika riktlinjer följs
17. att i all upphandling och auktorisation ska ställas höga krav att verksamheten ger bästa effekt på klimat och miljö
18. att sponsring och reklam inte ska finansiera kommunens verksamheter
19. att kommunen verkar för att certifieras som Fairtrade-kommun
20. att utveckla andra metoder för kvalitetsuppföljning än kundenkäter
21. att det ska finnas kommunalt arrangerad verksamhet inom varje konkurrensutsatt ansvarsområde
22. att kommunen tillhandahåller utbildning gällande diskrimineringsgrunderna för alla som arbetar i kommunalt finansierade verksamheter.

NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG

KOMMUNSTYRELSEN

Vänsterpartiets budgetförslag för kommunstyrelsen innebär en politik som tar ansvar för alla kommuninvånare, oavsett plånbok och position. Inte minst tar vi politiskt ansvar genom att se till att gemensamma tillgångar kommer medborgarna till del och inte går till vinster hos välfärdsföretag drivna av vinstintressen.

Inom ramen för kommunstyrelsens ansvar ligger stadsplanering och övergripande miljöfrågor. Klimatfrågan är en ödesfråga för kommande generationer, vilket medför att även vi i Nacka måste planera vårt samhälle så att miljöbelastningen minskar.

Idrott, föreningsliv och konstnärlig gestaltning ska uppmärksammas för respektive egenvärde dessa bär med sig inte endast i relation till maximal utdelning för fastighetsförsäljning. Den blinda tilltron till spekulationsekonomin behöver nedprioriteras till förmån för Nackabornas framtid.

Mycket av det som behandlas i kommunstyrelsen rör jämlikhet, miljö och kommunens organisation och finansiering. Vilken politik Vänsterpartiet i Nacka vill driva i dessa frågor redogörs i de tre inledande kapitlen.

NACKA BYGGER STAD OCH EXPANDERAR – BRA MEN SVÅRT

Genom avtalet om tunnelbana till Nacka centrum förbinder sig Nacka att bygga en stor mängd bostäder. Decenniers misstag av att låta enskilda exploitörer bygga sitt eget lilla område, efter egna idéer, har lett till ett uppdelat Nacka med en massa små öar av bebyggelse utan sammanhang.

Att nu bygga ”stad” på Sicklaön ger en möjlighet att bygga samman mellanrummen och få en mer sammanhängande bebyggelse. Nu visar det sig att tunnelbanan blir fem år försenad, samt att byggföretagen ser en mycket mindre efterfrågan på de dyra bostadsrätterna som planerats att byggas.

Detta gör att ett omtag av planeringen av byggandet kan ske. Vi vill att planeringen, i stället för dyra bostadsrätter, styrs om till hyresbostäder med rimliga hyror, mer grönt och fler idrottsytor och idrottsanläggningar i centrala lägen.

Det är också viktigt att vid nybyggnation se till att hyresbostäder och bostadsrätter blandas i områden, detta för att förhindra segregation och för att få en mer levande gemenskap.

Klimat- och miljöengagemanget från många föreningar i Nacka är viktigt och något som vi ser som nödvändigt för ett brett perspektiv för besluten i Nacka kommun. Det är även en demokratifråga att medinflytande från medborgarna tas tillvara på ett klokt sätt.

Nackas lokala miljögrupper som Rädda Ryssbergen, Bevara Trolldalen, Rädda Ältasjön samt Nackas naturskyddsförening är självklara samtalsparter för oss. Flera frågor är gemensamma för oss, ur olika perspektiv.

Vi har konsekvent agerat för att planen att bygga i Ryssbergen inte skulle antas. Ryssbergen är ett alltför värdefullt område vad gäller biologisk mångfald och ur natur- och rekreationssynpunkt. Planen är dock antagen så kommunen har nu synnerligen begränsade möjligheter att förhindra att hela området bebyggs. Andra aktuella områden där vi av samma skäl vill stoppa exploatering och byggande är Trolldalen och Svindersberg.

Första versionen av detaljplanen för Trolldalen innebär att en stor del av grönområdet exploateras. Än har de många synpunkter som inkommit från invånarna inte ändrat inriktningen, men vi kommer fortsätta arbeta för det.

Arbetet med att exploatera Svindersberg har under hösten 2023 avbrutits, vilket innebär en stor framgång för protesterna mot planerna.

Byggnationen av bostäder medför också att andra utbyggnader måste ske (lokaler för arbetsplatser, förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsanläggningar och så vidare). Det är omfattande och kostsamt, men nödvändigt. Vi vill att kommunen ska svara för huvuddelen av investeringarna, inte låta privata intressen stå för 75%, som alliansen vill.

Även om det medför ett ökat lånebehov ska detta inte bekostas genom försäljning av mark och fastigheter, eller genom att så många verksamheter som möjligt läggs i privata anordnares händer. Nacka kommun behöver inta förarplatsen inför framtidens expansioner.

Tomträttsupplåtelser, i stället för att sälja mark, ger tvärtom löpande intäkter och ger kommunen rådighet över marken på lång sikt. Verksamheter i privat regi medför att skattepengar försvinner ut som vinster i stället för att ge intäkter, vilka skulle kunna användas för att höja kvaliteten.

Man får också ta med i beräkningen att nya invånare medför ökade skatteintäkter och en positiv inverkan på kommunens ekonomi.

STÄLL KRAV PÅ EXPLOATÖRERNA

Byggnation i Nacka sker i alltför hög utsträckning på de enskilda exploatörernas villkor, trots att kommunen i praktiken har en mycket stark ställning.

Kommunen behöver ta ett större ansvar för en övergripande planering men också hävda egna idéer om hur kommunen ska utvecklas. Vackra ord om klimat och miljö och om behovet av att det byggs hyresbostäder, ser hittills inte ut att bli verklighet i de nya områden som byggs.

Plan- och bygglagen sätter begränsningar i vilka krav kommunen kan ställa på en exploatör. I praktiken går det ändå att ställa stora krav, det visar ett flertal exempel från andra kommuner. Särskilt gäller det när det handlar om att kommunen upplåter kommunal mark för byggande. Krav som då bör ställas gäller exempelvis energieffektivitet och koldioxidutsläpp under byggfasen.

PLANERA FÖR KOLLEKTIVTRAFIK, INTE BILTRAFIK

I planeringen för nya Nacka stad ska gående, cyklister och kollektivtrafiken prioriteras först och biltrafiken anpassas efter det.

Region Stockholm ansvarar för kollektivtrafiken men Nacka måste här agera påtryckare. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlik över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg. Kollektivkörfält ska utökas för att ge bussresenärerna en kortare restid och biltrafiken ett mindre utrymme.

Den försenade tunnelbaneutbyggnaden är också en utmaning för busskapaciteten på Slussen och längs Värmdövägen. Där behöver både kommunen och regionen göra en omplanering av hur en god kollektivtrafik ska kunna garanteras innan tunnelbanan kommer igång.

Kommunen ska också vara aktiv när det gäller att trycka på för att utöka båttrafiken till och från Nacka. Fler båtlinjer direkt in till Stockholms City skulle hjälpa till att avlasta trafiksituationen vid Slussen.

MEDBORGARKONTOR

Myndigheter så som Försäkringskassan, Skatteverket, Migrationsverket och även banker digitaliserar i allt högre grad sina tjänster samtidigt som tillgången till lokala kontor försvinner.

Nacka kommun har också digitaliserat mycket av sin kontakt med invånare. Alla har dock inte den kompetensen som krävs för att navigera i ett digitalt samhälle och behöver stöd i kontakten med myndigheter och kommun.

Biblioteken fungerar idag i viss utsträckning som medborgarkontor och erbjuder vägledning i digitala frågor och samhällsvägledning. Det finns även ett flertal ideella aktörer som hjälper till med dessa frågor, som kyrkor och föreningar i Nacka. Detta tyder på ett stort behov av stöd.

Vissa frågor är dock mer omfattande och kräver speciellt utbildad personal och därför skulle bibliotekens uppdrag kunna utvecklas till regelrätta medborgarkontor, så som Stockholm stad har i vissa områden. Bibliotekens uppdrag kan utvecklas och formaliseras och gärna samordnas med andra kommunala insatser.

Detta behöver då täckas med en tillräcklig finansiering.

VERKSAMHETSMÅL 2024

BYGGA OCH BO

- Social samhällsplanering och bostadsbyggande ska prioriteras. Kommunen ska uppfylla sitt övergripande ansvar för bostadsförsörjningen.
- Segregation ska minska genom blandade boendeformer och ett systematiskt jämlikhetsarbete.
- Minst en tredjedel av kommunens bostäder ska vara hyresbostäder – minst hälften av alla nya bostäder ska vara hyresbostäder.
- Kommunen ska aktivt arbeta för att hyrorna i nybyggda hyresbostäder hålls på en rimlig nivå.
- Inrätta ett kommunalt bostadsbolag och en kommunal bostadsförmedling.
- Skaffa en god markreserv genom markbyten samt mark- och fastighetsförvärv. Sälj inte ut kommunens mark.
- Nackas lokala centrumanläggningar ska utvecklas. Inga fler stormarknader.
- Allmänna platser och kommunala lokaler ska vara tillgängliga för alla, för dem med funktionsvariationer såväl som för föräldrar med barnvagnar och äldre med rollatorer.
- Ut- och inpendling ska minska genom en satsning på nya arbetsplatser i Boo, Älta och Fisksätra/Saltsjöbaden.

KLIMAT OCH MILJÖ

- Kommunen ska ge NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser.
- Kommunen ska också ge NEAB i uppdrag att bygga ut solceller på kommunens större p-platser.

Se även klimat och miljönämnden.

KOMMUNENS VERKSAMHET OCH PERSONAL

- Kundvalssystemet avskaffas för att kommunen ska kunna garantera att alla kommuninvånare får en god kommunal service och full insyn i kommunens verksamhet.

- Vinster i välfärden ska förhindras – alla skattepengar ska gå till verksamhet för kommuninvånarna.
- Verksamheterna ska utvärderas genom verksamhetsrelaterade mål och brukare ska kunna framföra synpunkter på verksamhetsbrister och få dem lösta utan att föreslås byta anordnare.
- Etiska och miljömässiga krav ska ställas vid upphandlingar, entreprenader och auktoriseringar, liksom krav på kollektivavtal, tillämpning av offentlighetsprincipen och meddelarfrihet.
- Kommunen ska erbjuda alla deltidsanställda heltid.
- Personal i företag som bedriver kommunalt finansierad verksamhet ska ha likvärdiga arbetsvillkor, som kommunens egen personal.

DRIFTBUDGETRAM 2024	
	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-259,1
varav	
ökade/minskade kostnader ej fördelade på nämnderna	-24,5
Jfr alliansens ramförslag	-287,6

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+2,0 Mkr
Motverka segregationen i Nacka. Projektgrupp, med representanter från skola, fritid, kultur, stadsbyggnad, tillsätts som ges i uppdrag att utarbeta ett konkret åtgärdsprogram mot segregationen	+1,5 Mkr
Inrättande av medborgarkontor	+2,0 Mkr
Konsten att skapa stad läggs ner, ansvaret för konst i det offentliga rummet överförs till kulturnämnden	-2,0 Mkr
Verksamheterna Välfärd skola och Välfärd samhällsservice åläggs inget avkastningskrav	+2,0 Mkr
Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under KOMN	
Resurser för Val- och demokratinämnden redovisas separat på den nämnden i denna budget.	-6,0 Mkr
Sänkning av kommunalrådsarvoden till ett prisbasbelopp per månad	-3,5 Mkr
I princip ska ingen försäljning av fastigheter ske, men något undantag kan bli aktuellt i samband med exploateringar. Ingen försäljning av verksamhetslokaler och tomtmark.	

ÖKADE/MINSKADE KOSTNADER SOM FALLER UT PÅ KOMMUNENS NÄMNDER

Beloppen ska fördelas ut på nämnderna, vi saknar dock förutsättningar att göra den fördelningen och redovisar dem i stället här samlat på kommunstyrelsen:

Nackas styrsystem ändras. Systemet med åtskild finansiering och produktion avskaffas liksom kundvalssystemen med checkar. Konkurrensutsättningen avbryts. Dessa förändringar innebär en total kostnadsbesparing för kommunen.

Vi gör en försiktig bedömning, troligtvis är det mångdubbelt mer, och anger det till -25,0 Mkr

Mötesarvoden för nämndernas beredningsmöten införs. Idag är det ett stort problem för förtroendevalda som har vanliga anställningar att de förlorar inkomst för deltagande

+0,5 Mkr

Systemet med internhyror slår hårt mot vissa enskilda verksamheter, främst skolor. Det har heller inte visat sig ha den avsedda effekten som det var tänkt (att uppnå totalt sänkta lokalkostnader för kommunen). Därför föreslår vi i första hand att hyrorna bryts ur skolpengen, men vi vill på längre sikt att hela systemet avskaffas.

I detta budgetförslag har vi inte kunnat räkna av den kostnaden för nämnderna. Vid avskaffande av internhyrorna får motsvarande justering av budgetramarna göras. (Detta är enbart en "teknisk" fråga, för kommunen som helhet är det ett nollsummespel).

Enheten för fastighetsförvaltning ska inte åläggas att göra ett överskott. I stället sänks lokalkostnaderna i motsvarande grad varför det för kommunen som helhet är ett nollsummespel. Vi saknar underlag för att bedöma hur det slår på respektive verksamhet/nämnd, varför motsvarande justering av budgetramarna får göras.

Löner beräknas stiga med 4,9 % och priser med 2,9 %, sammantaget 4,3 % under 2024, enligt Sveriges kommuners och regioners PKV-index. En rimlig genomsnittlig kompensation för löne- och prisökningar borde därför vara ca 4,3%.

Detta har inte nämnderna kompenserats för mer än i några fall, och då har det i alliansbudgeten betecknats, felaktigt, som "satsningar". Det betyder att de drabbas av en "effektivisering" vilket i praktiken blir en nedskärning.

Det har under budgetarbetet varit svårt att få bra underlag för hur stora belopp det handlar om per nämnd, men vi har ändå gjort ett försök att bedöma dem. Därför har vi på de flesta nämnder lagt ett tillskott som ska kompensera för dessa kostnadsökningar.

INVESTERINGAR

ALLMÄNT

Utvecklingsplaner för de stora bostadsområdena tas fram. Dessa planer ska dels omfatta motsvarande fördjupade översiktsplaner, dels planering av sociala aspekter av områdena. Särskilt angeläget är att akuta upprustningsbehov av allmänna platser genomförs inom ramen för projekten.

Vänsterpartiet motsätter sig försäljning av fastigheter och verksamhetslokaler. Fastigheter, främst skolfastigheter, har sålts för att sedan långtidshyras. Det är ett sätt att frisera kapitalbudgeten genom att försäljningsintäkterna kan användas till att lösa lån.

Vi motsätter oss den här typen av affärer. De innebär i praktiken ökade kostnader men också att kommunens rådighet över fastigheterna försvinner.

Inga planerade försäljningar redovisas i alliansens budget, därmed har inte heller vi tagit upp några siffror för det.

Projekt	Kostnad Mkr
Bildandet av ett nytt kommunalt allmännyttigt bostadsbolag. En uppskattad första insats i form av aktiekapital	+300
Inom ramen för utvecklingsplanerna för Fisksätra, Henriksdal, Älta och Orminge satsa på uppbyggnad av lokaler för kommunal service (socialkontor, familjecentral med mera)	+10
Upprustning av allmänna platser i Henriksdal	+25
Upprustning av allmänna platser i Fisksätra	+50
Starta pilotprojekt med byggande av passivhus	+20
Ökad satsning på restaurering av sjöar, tillkommande per år	+5
Ingen utförsäljning av tomträttsmark. Finns inte budgeterat men kan komma att genomföras ändå, principbeslut tagna under tidigare år.	-
Markförvärv. Kommunen är i stort behov av att börja bedriva en offensiv markpolitik. Vänsterpartiet vill för 2024 budgetera ytterligare 100 Mkr med återkommande minst motsvarande belopp årligen framöver.	+100
Bygg upp en kommunal hemtjänst. Vissa initialkostnader tas som investering	+5
Bygg fler LSS-boenden, projektering. 20-30 bostäder behövs för att de flesta av de som är placerade utanför kommunen ska kunna bo i Nacka. Total investering 40-70 Mkr	+5
Officiellt finns inget nytt behov av bostäder för nyanlända, nybyggnation har stoppats och lägenheter säljs ut. En majoritet av de nyanlända flyttar från Nacka efter den 2-åriga etableringsperioden, i huvudsak beror det på att det inte finns bostäder i Nacka för dem. Därför behöver kommunen satsa på olika projekt för att kunna erbjuda permanent boende efter etableringsperioden.	+50
Nacka har ett stort behov av idrotts- och fotbollsplaner. Det behövs framför allt nya planer på Sicklaön. Vi lägger investeringsmedel för tre nya planer i kommunen under 2024, fler behövs under följande år.	+40
Öka takten och ambitionen i Nackas egen elproduktion genom att anlägga solcellsparker på kommunens byggnader.	+20

ÄLDREBOENDEN

Projekt	Kostnad Mkr
<p>Vänsterpartiet kräver att biståndsbedömningen av behov av äldreboende ska vara mycket mer generös – den äldres uppfattning av trygghet och behov ska tillmätas stor vikt. Äldreboenden i kommunal regi byggs ut för att täcka behoven.</p> <p>På sikt byggs trygghets- och seniorboenden i kommunal regi (när ett kommunalt bostadsbolag tillkommit). Behov av mångkulturella äldreboenden tillfredsställs.</p> <p>Äldreboenden bör finnas i närheten av bostadsområden för att underlätta för anhöriga att besöka de äldre. Att det även finns kollektivtrafik är viktigt.</p> <p>Medel för projektering av äldreboenden</p>	+15

SKOLLOKALER

Projekt	Kostnad Mkr
Anpassning av skollokaler för att tillförsäkra personer (elever, anställda och besökare) med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga full tillgänglighet	+10
Bygg kommunala skolor för att täcka behov i nya områden. Projektering under 2024, byggnation under följande år. Kostnader för byggnation har vi inte möjlighet att bedöma.	+10
Anpassning av skollokaler för elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer, exempelvis mer enskilda utrymmen. Detta projekteras till del under det kommande året. Oklart hur stora kostnaderna blir för själva ombyggnaden/anpassningen.	+5
Planera för kommunal F-9-skola i Fisksätra. Skolan bör stå klar 2028 när behovet av skolplatser i Fisksätra ökar kraftigt.	+5
Planera för byggande av yrkesgymnasium i Fisksätra.	+5

EXPLOATERINGSPROJEKT

Projekt Östlig förbindelse utgår. Vänsterpartiet motsätter sig en utbyggnad av Östlig förbindelse. Projektet är lagt på is men alliansen i Nacka arbetar för att det ska realiseras.	
Projekt med studentbostäder. Två projekt är nyss färdigställda i Nacka. Behovet av studentbostäder är dock stort i Stockholmsområdet. Minst ett område med permanenta studentbostäder initieras under året.	+5

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

23. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kommunstyrelsen fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
24. att kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till ny förvaltningsorganisation som bygger på att systemet med finansieringsnämnder och konkurrensutsatta produktionsverksamheter under kommunstyrelsen avskaffas och att principen en nämnd – en förvaltning genomförs så långt möjligt. Uppdelningen av produktionen i ”verksamhet” och ”myndighets- och huvudmannorganisation” avskaffas också
25. att fastställa som policy att ingen försäljning av kommunens fastigheter och mark för exploatering ska göras annat än i undantagsfall.
26. att normalt ska mark upplåtas med tomträtt.
27. att momscompensation till privata anordnare minskas från 6% för personalintensiv verksamhet så att dessa inte överkompenseras. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram underlag för beslut
28. att kommunens mål, exempelvis miljöpolitiska och kulturpolitiska, ingår i alla upphandlingsunderlag och auktorisationskrav
29. att kommunen ställer tydliga krav när verksamheter ska upphandlas eller certifieras
30. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att aktivt arbeta med att bygga upp en markreserv genom köp av mark
31. att ett nytt kommunalt bostadsbolag bildas med uppdrag att förvärva, förvalta och låta bygga hyresbostäder
32. att kommunfullmäktige fastställer att minst 50% av den nybyggnation som planeras utgörs av hyreslägenheter
33. att kommunen stimulerar byggande av kollektivhus
34. att en kommunal bostadsförmedling inrättas
35. att enheterna Valfärd skola och Valfärd samhällsservice inte ska åläggas något resultatkrav
36. att kommunen ska erbjuda all deltidsanställd personal heltidsanställning
37. att alla nämndsammanträden ska vara offentliga
38. att årligen göra en uppföljning av utvecklingen i kommunen och hur kommunen i planer och andra beslut uppfyllt översiktsplanens mål och rekommendationer, bl.a. avseende social hållbarhet
39. att i samband med bokslutet också göra ett särskilt barnbokslut som visar hur kommunens verksamhet och tagna beslut påverkar barn och ungas situation
40. att i samband med bokslutet också göra ett klimatbokslut som följer upp klimatfärdplanen och koldioxidbudgeten
41. att avvikelser i tidplan och budget för beslutade projekt tydligt redovisas i budgetuppföljningar
42. att ”Konsten att skapa stad” avslutas och ansvaret för konsten i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden.

NÄMNDEN FÖR ARBETE OCH FÖRSÖRJNING

De som har svårast att komma in på den svenska arbetsmarknaden är ungdomar mellan 18–25 år, varav de med utländsk bakgrund har särskilt svårt. Vi vill därför att en satsning ska göras särskilt för denna grupp.

Genom inrättandet av en öppen verksamhet med syfte att erbjuda gemenskap och nödvändig information, får unga vuxna tillfälle att komma i kontakt med kommunens olika insatser på ett konstruktivt sätt. En sådan verksamhet ska bedrivas i kommunens samtliga delar.

Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska överlag få bra och utvecklande undervisning och arbetsträning. Det behöver finnas ett kommunalt alternativ och kommunen behöver kontrollera de privata utförarna så att de faktiskt gör uppdragen som kommunen beställer. Alla kommuninvånare har rätt till god kvalitet i insatserna, oavsett vilken utförare de valt, och det ska inte vara upp till den som går på insatsen att avgöra om insatsen ska vara godkänd.

Det ska finnas personal anställd av kommunen som kan lotsa den arbetssökande till den hjälp som behövs. Konceptet *Arbetscentrum*, där kommunens instanser kan möta arbetssökande och andra stödbehövande, ska finnas i alla kommundelar.

Vi vill att alla ungdomar i gymnasieåldern som söker ett feriearbete ska kunna erbjudas ett sådant i kommunens egen regi.

Öppna kommunala mötesplatser bör finnas i varje kommundel för att fånga upp de som faller utanför systemet – det ska inte vara svårt att veta vart man ska vända sig.

FULLFÖLJDA GYMNASIESTUDIER

En av de mest konkreta åtgärderna för ett jämlikare samhälle och allas möjlighet att försörja sig, är fullföljda gymnasiestudier. Gymnasieskolorna i Nacka har bra resultat, men det säger inte så mycket om ungdomarna i gymnasieåldern som är bosatta i Nacka (eftersom alla inte går på gymnasiet i Nacka).

Därför ska det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) ha en hög prioritet så att alla elever boende i Nacka som hoppat av en gymnasieutbildning, eller riskerar avhopp, snabbt fångas upp och erbjuds insats.

SFI-VERKSAMHETEN

SFI-undervisningens mål är att alla lär sig så pass bra svenska i tal och skrift att de kan ta plats i samhället efter sina individuella behov. Därför behöver undervisningen erbjudas med differentierad takt och svårighetsgrad.

Alla som går en SFI-utbildning ska erbjudas någon form av praktik för att få träna språket i en vardaglig situation. Nacka kommun ska samverka för att människor lättare ska ha tillgång till arbetsmarknaden, exempelvis genom att erbjuda praktik till dem som redan har yrkesutbildning från sitt tidigare hemland.

Regelbundna uppföljningar ska utföras för att säkerställa att praktikanten genom sin praktik utvecklar sina svenskkunskaper.

Kvaliteten på Nackas SFI behöver förbättras. En viktig faktor är att det blir fler som fullföljer sin SFI. Det är bra om SFI-studenter får arbete under studietiden, men det är inte bra om de därmed inte kan slutföra sin SFI-utbildning. Kontrollen av privata SFI-utförare måste bli bättre, vi ska inte lägga pengar på en verksamhet som inte klarar uppdraget.

Alla flyktingar som kommer till Nacka har inte laglig rätt till SFI. Därför vill vi, inom ramen för frivillighet för de som inte omfattas av SFI:s regler i flyktingdirektivet, att uppdra åt nämnden att anordna svenskutbildning för de som önskar.

FLYKTINGVÄLKOMNANDE

Vi vill se ett effektivare flyktingvälkomnande.

Insatserna ska följa livsrytmen och starta med snabb placering i förskola och skola utifrån en noggrant genomförd kartläggning. För detta behöver studie- och yrkesvägledning utökas. SFI behöver varieras utifrån såväl nivå som omfattning.

Noggrann bedömning av varje individs utbildnings- och yrkesbakgrund för snabb matchning med arbetsgivare ska göras. Godmanfunktionen för ensamkommande flyktingbarn behöver kompletteras med andra former av kontakter med skolklasser, föräldraföreningar med mera.

Förutsättningar för mötesplatser där nyanlända kan träffa varandra och människor som redan bor i Nacka, måste skapas. Detta kan inte förväntas lösas enbart av civilsamhället. Vänsterpartiet vill att kommunen inrättar en "lots" hos vilken nyanlända, mot etableringstidens slut, ska kunna få stöd och råd så att man i möjligaste mån finner arbete, utbildning och bostad i Nacka.

Kommunen ska även genom de gode männen kunna hålla kontakten med nyanlända, som efter sin etableringstid i Nacka, lämnat kommunen. Detta i syfte att få en god bild av effektiviteten i kommunens etableringsinsatser.

EKONOMISKT BISTÅND - LITA PÅ SOCIALSEKRETERARNAS KUNSKAP

För att kontrollera riktigheten i sökandes egna utsagor, genomför Nacka kommun ofta hembesök till personer som söker ekonomiskt bistånd. Något som uppfattas som ett krav och som upplevs som integritetskränkande, för både den sökande och personalen.

Det är dessutom en dålig hushållning med kommunens resurser. Det är kostsamt och slöseri med socialsekreterarens dyrbara arbetstid. Det skapar också misstro mellan den sökande och socialsekreteraren som ska utreda ärendet, vilket försvårar arbetet och genererar ytterligare problem.

Vänsterpartiet ser det som ett bättre alternativ att det är socialsekreteraren själv – med sin yrkeskunskap – som ska avgöra när hembesök tillför information till utredningen.

UNDERLÄTTA ANSÖKNINGSFÖRFARANDET FÖR DE SOM SÖKER EKONOMISKT BISTÅND

Kraven på de sökande av ekonomiskt bistånd är idag nästan omöjliga att uppnå för dem där behoven är som störst. De söker ibland akut hjälp på andra platser som bygger på välgörenhet.

Det är ett uselt resultat för Nacka kommun att de sökanden inte kan eller förstår hur de ska söka.

Svårigheterna består av kognitiva svårigheter och bristande digital kompetens, språksvårigheter och tid/resurser för att skaffa fram alla handlingar som krävs. Vi menar att Nacka kommun ska flytta ekonomiskt bistånd till socialnämnden och att ansökningsförfarandet ska anpassas efter den sökandes behov.

Vi menar också att det är viktigt att det blir rätt person som får korrekt ekonomiskt bistånd, och att målet inte är relaterat till ekonomi utan till den sökandes behov. Eller som det står i Socialtjänstlagen, kap 4 §1; "... Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. *Lag (2021:159).*"

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Den kommunala vuxenutbildningen ska erbjuda kommunens invånare möjlighet att komplettera sin utbildning för att få önskat arbete eller gå vidare till högskoleutbildning.
- Alla ungdomar i gymnasieåldern som önskar få ett feriearbete ska få det. Kommunen bör kunna tillgodose hela behovet med platser i egen regi.
- Gymnasieelever som riskerar att inte fullfölja gymnasiet inom tre år ska fångas upp av det kommunala aktivitetsansvaret och ges stöd att fullfölja studierna.
- SFI ska erbjudas i kommunal regi.
- Alla som går SFI-utbildning ska erbjudas praktik med regelbunden uppföljning med fokus på språkinläringen.
- Målet är att de som också får arbete ska fullfölja SFI och formerna för SFI ska kunna anpassas individuellt för att kunna kombinera SFI och arbete.
- Kvaliteten i SFI-utbildningen ska vara så hög att en stor majoritet av deltagarna kan och vill fullfölja utbildningen.
- SFI ska erbjudas med olika takt och svårighetsgrad i syfte att kunna erbjuda SFI-eleverna utbildning efter deras förutsättningar.
- Insatser för flyktingvälkomnande ska vara av hög kvalitet och förlita sig på beprövad erfarenhet.
- Kommunen ska ta sitt lagstadgade bostadsförsörjningsansvar och sträva efter att alla nyanlända som anvisats till Nacka kan efterfråga en permanent bostad i kommunen efter den inledande perioden om två år.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-144,1
Jfr alliansens ramförslag	-171,8

Kommentar till skillnader i driftbudget

Alla nackaungdomar som vill ha ett feriearbete under sommaren ska kunna erbjudas det. Kommunen bör kunna tillgodose hela behovet med platser i egen regi.	+2,0 Mkr
Ökade etableringsinsatser för nyanlända	+1,5 Mkr
Ökade resurser för studie- och yrkesvägledning för att bättre avgöra vilket stöd som nyanlända barn behöver	+1,5 Mkr
Svenskundervisning för flyktingar som saknar laglig rätt till SFI	+3,0 Mkr
Satsning för att ungdomar, 18-25 år, ska komma in på arbetsmarknaden	+4,5 Mkr
Fisksätra Folkets hus ger ungdomar och unga vuxna stöd och jobbcoaching. Ytterligare resurs så att de kan upprätthålla den verksamheten och öppethållandet	+1,5 Mkr
Bostäder för nyanlända efter etableringsperioden om två år	+4,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs till socialnämnden	-49,7 Mkr
Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar.	+4,0 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

43. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för nämnden för arbete och försörjning fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
44. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas för verksamheter som nu har check
45. att nämnden får i uppdrag att inrätta feriearbeten för ungdomar under sommaren. Samtliga ungdomar mellan 16-18 år som söker feriearbete ska kunna beredas ett sådant i kommunens egen regi
46. att nämnden får i uppdrag att se till att unga mellan 18-25 år kommer in på arbetsmarknaden
47. att kommunen bygger upp en egen SFI-verksamhet
48. att nyanlända ska erbjudas möjlighet till permanent eget boende i Nacka efter etableringsperioden om två år
49. att nämnden får i uppdrag att införa fler stödfunktioner för ensamkommande flyktingbarn
50. att nämnden får i uppdrag att öka kompetensen för att avgöra vilket stöd nyanlända barn behöver.
51. att de upplevda obligatoriska hembesöken vid ansökan om ekonomiskt bistånd läggs ner

FRITIDSNÄMNDEN

En rik fritid för alla är en viktig del i ett fritt och jämlikt samhälle. Det kommersiella utbudet av fritidssysselsättningar ökar, men är ändå begränsat för många personer som inte har råd eller där tillgängligheten sätter upp hinder.

Kommunen ska underlätta så att alla människor ska kunna skapa sig en meningsfull fritid genom ett brett utbud med hög tillgänglighet och låga eller inga avgifter.

EN JÄMLIK FRITID SKA GE ALLA LIKA MÖJLIGHETER

Personer med funktionsvariationer behöver en rik fritid på samma villkor som normfungerande. Det behövs individuella lösningar eftersom behoven varierar.

Vänsterpartiet vill att en inventering görs via kommunens föreningar och organisationer, som särskilt vill nå dessa personer, för att se vilka önskemål som finns.

Människor som inte bott så länge i Sverige är en annan grupp för vilka extra satsningar kan behövas. Kulturell mångfald ger nya möjligheter och berikar vårt samhälle, dock kan den som inte är så bekant med ideella insatser ha svårt att veta hur man kan delta i många av de aktiviteter som finns.

Fritidsgårdarna ska vara i kommunens drift. Det långsiktiga arbete för trygghet och meningsfull fritid som våra ungdomar behöver, premieras inte genom alliansens finansieringsmodell.

Med tanke på hur viktigt det är att barn och ungdomar rör på sig och skaffar sig goda vanor för ett hälsosamt vuxenliv, har idrottsföreningar en särskilt viktig roll. Det finns en risk att intresset och resurserna satsas på de duktiga ungdomar som kan komma att tillhöra eliten, på bekostnad av ungdomar som kan behöva motiveras extra för att komma igång.

Vänsterpartiet vill pröva idén att kommunen bidrar med fritids-/idrottsledare till idrottsföreningar som åtar sig att göra extra insatser för att locka barn och ungdomar som inte självmant söker sig dit.

Kommunen bör arbeta för att äldre kommuninvånare får tillgång till- och möjlighet att delta i fritidsaktiviteter och verksamheter som är avgiftsbefriade, lättillgängliga och anpassade efter äldres behov.

För att nå grupper av invånare som är underrepresenterade i olika delar av fritidsverksamheten vill vi att kommunen genomför riktade informationskampanjer. Det kan till exempel handla om att särskilt uppmärksamma när ansökan till sommarkollo ska skickas in.

FLER OCH MER ÖPPNA FRITIDSGÅRDAR

Fritidsgårdar ska finnas i alla större bostadsområden så att alla ungdomar lätt kan ta sig till sin gård.

Vi vill utöka öppethållandet på fritidsgårdarna under veckoslut och skollov, samt ordna öppna fritidsklubbar för dem som saknar det idag. Detta är särskilt viktigt i områden där många saknar möjlighet att åka bort på loven.

Fritidsgårdarna domineras av killar och många tjejer känner sig inte hemma där. Därför fyllde TjejCompaniet en viktig funktion för en mer jämställd fritid.

Vänsterpartiet vill starta upp TjejCompaniet igen och se till att verksamhetens framtid tryggas genom långsiktig finansiering från kommunen.

UNDERLÄTTA FÖR SPONTAN LEK OCH IDROTT

Den organiserade fritidsverksamheten utgör för de flesta människor endast en del av behovet av en aktiv fritid och är för andra inte ett attraktivt val. Kommunen behöver se till att skapa fler möjligheter till spontanidrott, lek och motion.

Det handlar exempelvis om elljusspår för löpning och skidåkning, om att hålla isbanor öppna för allmänhetens åkning och om snitslade skogsstigar.

Det kan också handla om att sätta upp basketkorgar, skateboardramper och spola fotbollsplaner på vintern. Att se till att fler kan använda befintliga anläggningar, som skidbacken i Saltsjöbaden.

ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN TILL SIMHALLARNA

En idrotts-/motionsform som passar alla åldrar, dock kanske särskilt äldre, som inte längre är så rörliga, är simning. Det är därför angeläget att åtminstone någon av simhallarna i kommunen är extra uppvärmd någon dag i veckan.

Simhallar bör även anpassas för att bli mer tillgängliga för personer med fysiska funktionsvariationer. Äldre bör ges gratis inträde under vissa tider och kommunala simskolor bör anordnas i lokalerna.

Utomhussimskola under sommaren har ordnats i olika regi under senare år. Vi vill att kommunen tar ansvar för att en sådan simskola arrangeras. Både den och den lovsimskola som bedrivs i simhallarna ska erbjudas till samma avgift som simskolan under terminerna.

Ändra beslutet att återuppföra det nya Näckenbadet i Saltsjöbaden och bygg i stället badet i Fisksätra. Det finns många fördelar med den placeringen, något som även kommunens egen utredning visar.

FLER OCH BÄTTRE ANLÄGGNINGAR I ALLA KOMMUNDELAR

Planering av idrottsytor och bevarande av naturmark i Nacka behöver ske i samråd med de medborgare och föreningar som ska använda dem. Vi står bakom de rörelser och idrotts- och lokalföreningar som länge kämpat för att idrottsanläggningar och grönområden ska prioriteras i kommunens byggplaner. Dit hör till exempel Sicklavallen och Järlahöjden.

Vi anser också att grupper som är underrepresenterade i föreningarna, exempelvis kvinnor och personer med funktionsnedsättningar, behöver få större inflytande över hur ytorna planeras och utformas.

Det är politikens ansvar att se till att Nacka erbjuder alla medborgare lämpliga utrymmen för lek, fysisk rörelse och spontanidrott. Anläggningar och lokaler för idrott och fritid ska också i möjligaste mån finnas både nära bostaden och i anslutning till skolor.

Det behövs fler hallar för att möta den stora befolkningsökningen.

De planerade idrottsytorna beräknas öka kapaciteten fram till år 2035, men inte i tillräcklig utsträckning. För att tillgången till idrottsytor ska öka måste det ske större satsningar på byggandet, och planerna måste vara inplanerade i bostadsområdena.

Fotbollsplaner som ligger nära skolor och bostadsområden kommer bättre och lättare till användning. Dessa planer ska vidare i första hand vara elvamannaplaner, så att ett helt fotbollslag kan spela/träna samtidigt och matcher kan hållas runt om i Nacka.

Åtgärder bör även sättas in för att göra fotbollsplanerna användbara även under vintern.

Multihallen för idrott som ska byggas i Fisksätra måste planeras på ett sådant sätt att den både till storlek och inredning är anpassad för idrott. Vänsterpartiet vill inte att hallen samordnas med ett nytt Folkets Hus där ungdomars kultur- och idrottsintressen måste konkurrera om utrymmet.

Flera föreningar i Fisksätra har visat intresse för Villa Kaprifol, och vi stöttar förslaget att Fisksätra IF och andra barn- och ungdomsverksamheter med förankring i Fisksätra får använda villan.

UTÖKA KOLLOVERKSAMHETEN

Olika former av kolloversamhet är viktiga för att barn till föräldrar som inte kan vara lediga eller ordna med privat tillsyn ska få en meningsfull fritid under sina lov. I Nacka finns ett antal platser med daglägerverksamhet och kommunen erbjuder en del andra kolloplatser, men då utanför kommunen.

Avgifterna är dock ganska betungande för familjer med låga inkomster. Det kan innebära att barn i dessa familjer varken får åka på semester med familjen eller till något kollo. Därför bör avgifterna sänkas för familjer med låga inkomster.

Dessutom bör man se över möjligheten att ordna kolloversamhet med övernattningsäven inom kommunen och erbjuda dagkollo där mat under dagen ingår, så att fler barn kan delta.

Vi vill att dagkollo ska finnas i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården, för att så många barn som möjligt ska kunna ta sig dit enkelt med kollektivtrafik eller med cykel.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Personer med funktionsvariationer ska erbjudas möjlighet att delta i kommunens egna fritidsverksamheter samt sådana som arrangeras av föreningar som får kommunalt stöd.
- Likvärdiga resurser ska satsas på flickors/kvinnors och pojkars/mäns fritidsverksamhet.
- Kommunen ska stimulera invånarna att öka sitt motionerande i syfte att uppnå en bättre folkhälsa.
- Fritidsgårdar med ett varierat utbud och generösa öppettider ska finnas i alla större bostadsområden så att alla barn oavsett bakgrund kan delta.
- Öppna fritidsklubbar ska erbjudas i de områden där de saknas idag.
- Simskola ska erbjudas alla barn till en låg avgift både under lov och terminstid.
- Se över möjligheten att ordna kolloversamhet med övernattningsäven inom kommunens gränser och starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården.

DRIFTBUDGETRAM 2024	
	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-213,5
Jfr alliansens ramförslag	-192,4

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kommunal utomhussimskola införs under sommaren i varje kommunedel	+1,0 Mkr
Lovsimskola till samma kostnad som ordinarie simskola under terminerna	+0,1 Mkr
Utveckla fritidsgårdsverksamheten. Den ska tilltala både flickor och pojkar. Ökat öppethållande, även under lov. Återstarta TjejCompaniet	+6,0 Mkr
Inventering av önskemål om fritidsverksamheter för personer med funktionsvariationer	+0,2 Mkr
Stöd till idrottsverksamhet för personer med funktionsvariationer	+0,5 Mkr
Ökat stöd till föreningar i eftersatta områden	+1,0 Mkr
Stöd till att driva öppna fritidsklubbar	+0,5 Mkr
Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+4,0 Mkr
Stöd till idrottsföreningar för att ledare ska kunna arbeta med rekrytering av ungdomar som annars inte skulle söka sig till idrottsverksamheten	+2,0 Mkr
Sänkta avgifter och fler platser på sommarkollo	+2,0 Mkr
Starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården	+2,0 Mkr
Utreda övernattningsskollo i Nacka	+0,2 Mkr
Gratis fritidsverksamheter för äldre	+1,0 Mkr
Extra uppvärmning av simhallarna en dag/vecka	+0,2 Mkr
Gratis inträde för äldre till simhallarna	+0,4 Mkr

INVESTERINGAR

Fritidsverksamheten utvecklas i kommunen. Projekt med samverkan och samordning med fritidsgårdar, bibliotek med mera påbörjas. Allaktivitets-/kulturhus byggs upp i alla kommundelar. I de områden där det finns Folkets Hus görs planering och utbyggnad i samarbete.

Projekt	Kostnad Mkr
Elljusspår anordnas i Fisksätra och Älta	+1
Flera fullstora (11-spelar) fotbollsplaner behöver byggas. Även mindre 7-spelarplaner behövs. Behovet av fotbollsplaner är mycket stort, även vid skolor. Nacka är kanske sämst i länet på fotbollsplaner och även om de finns med i översiktsplanen så försvinner de i detaljplaner. Nedbromsningen av "Nacka bygger stad", förutsätter vi, innebär att idrottsytorna på Järlahöjden bibehålls och kan utvecklas. Dessa investeringar har vi lagt under kommunstyrelsen och fastighetsverksamheten.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR

52. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för fritidsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
53. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
54. att fritidsnämnden bemyndigas att fastställa avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
55. att det nya badet i Saltsjöbaden, ersättning för gamla Näckenbadet, lokaliseras till Fisksätra
56. att ett föreningsstöd för öppen avgiftsfri lovverksamhet inrättas.

KLIMAT- OCH MILJÖNÄMNDEN

Nacka är i behov av ett samlat ansvar för både långsiktig klimat- och miljöplanering och för det mer kortsiktiga arbetet och miljötillsynen. Som det ser ut idag ger det ett splittrat och stuprörformat intryck när det kommer till klimat- och miljöarbetet.

I det här avsnittet av budgeten har vi därför föreställt oss hur det skulle vara om det fanns en klimat- och miljönämnd i Nacka som samlade alla dessa frågor under sig.

Den viktigaste uppgiften för klimat- och miljönämnden hade varit att ta fram en klimatfärdplan och sedan följa upp att planen fullföljs. Nämnden bör ha ansvar för allt från lokal miljöplan över miljö- och klimatkrav för nybyggnation till tillsyn av föroreningar och utsläpp.

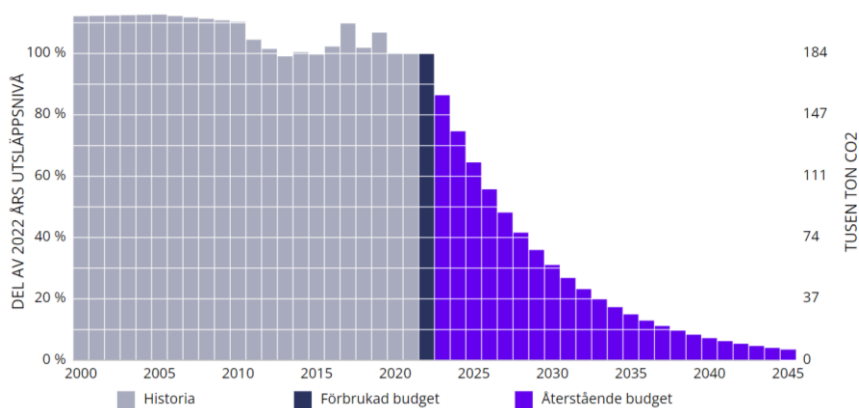
I det här avsnittet har vi samlat den politik som vi skulle vilja se under en nämnd som fokuserar på ett av de viktigaste politikområdena en kommun kan ha.

NACKAS KOLDIOXIDBUDGET KRÄVER BÄTTRE HUSHÅLLNING

En budget handlar om att resurserna ska räcka, det är oftast knappa resurser som behöver fördelas för att räcka. Det gäller både ekonomin och det möjliga utsläppsutrymmet av koldioxid.

Enligt koldioxidbudgeten är Nackas möjliga utsläppsutrymme av växthusgaser slut om 7 år.

Från årsrapporten av koldioxidbudgeten: -År 2022 uppskattas utsläppen inom Nackas geografiska område till 184 259 ton. Skulle utsläppen ligga kvar på dessa nivåer, är Nackas koldioxidbudget förbrukad inom 7 år. Om koldioxidutsläppen ska fasa ut innan koldioxidbudgeten tar slut krävs en procentuell minskning om 13,6 % per år, med start 2023.

Bilden visar att utsläppsminskningen i Nacka är försumbar de sista 10 åren och att det behövs mycket stora förändringar för att klara av de 13% minskningar som budgeten visar. Det är inrikes transporter, sjöfarten och flyget som är de största utsläppskällorna i Nackas budget. All energiproduktion (förutom den lilla solcells elektriciteten som finns i Nacka), uppvärmning och sophantering sker utanför kommunen och ingår inte i Nacka kommuns budget.

UTVECKLA EN KLIMATFÄRDPLAN, ANVÄND KOLDIOXIDBUDGETENS RESULTAT

Planera för omställningen till ett fossilfritt och koldioxid neutralt samhälle. Klimat- och miljönämnden ska i sin utvärderingsverksamhet kontinuerligt analysera vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva, det vill säga vilka åtgärder som leder till mest klimatnytta per investerade medel.

I de flesta kommunala frågorna finns klimataspekter med som en faktor. I besluten som fattas använder man exakta summor i ekonomiska termer men de ekologiska värdena är mycket osäkra.

Vi menar att det ska räknas på vilka effekter som beslut har på klimatet och miljön.

Koldioxidbudgeten är ett av verktygen och kommunen ska använda konsumtionsperspektivet som en annan måttstock för att komma fram till rätt insatser på fler plan.

Kommunen har bara egen rådighet över en mycket liten del av de totala utsläppen som orsakas av nackabornas liv. Dessa delar bör kommunen på ett tydligt sätt lyfta med avsikten att kunna påverka samhällsutvecklingen och påskynda omställningen till ett koldioxidneutralt Nacka.

STÄLL OM FRÅN BILISM TILL KOLLEKTIV-, CYKEL- OCH GÅNGTRAFIK

Kommunen ska ta krafttag för att genomföra en omställning från individbilism till kollektiv-, cykel- och gångtrafik. Spårbunden trafik till Saltsjöbaden, Orminge och Älta ska vara en självklar utgångspunkt.

Forskning visar att fler faciliteter för bilism ökar bilismen. Att bygga Östlig förbindelse skulle bara generera än mer biltrafik. Snarare än att bygga fler infartsparkeringar bör därför kollektivtrafiken byggas ut mer och med högre turtäthet, ingen kommuninvånare ska ha längre än gångavstånd till närmaste buss eller tåg.

Kollektivtrafiken är inget som Nacka bestämmer över men det är dock viktigt att kommunen aktivt driver kraven gentemot regionen, samt på alla sätt underlättar resande med kollektivtrafik.

I Fisksätra upplever många att bussarna går mer sällan och är fullsatta i jämförelse med andra linjer. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlik över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg.

Så kallade matarbussar bör införas för att komma till tvärbana, kollektiv båttrafik och så småningom tunnelbanan.

Vi vill att tunnelbanan byggs ut även till Orminge och Älta. På några håll i kommunen, som vissa områden i Saltsjö-Boo, där barnen ofta har långt till skolan bör skolbuss införas.

Det är bra för miljön att minska på arbetspendlingen och det är därför viktigt att det planeras för arbetsplatser i närheten av platser där många bor, som i Boo, Fisksätra, Sicklaön och Älta.

Många vill cykla och en cykelstrategi har antagits om utbyggnad av cykelvägar och huvudcykelstråk. Det är bra, vårt mål måste vara att det ska gå att cykla överallt i kommunen på ett sätt som är tryggt och säkert för både cyklister och andra trafikanter. Särskild hänsyn måste tas till de gående som ofta är barn och äldre.

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ELDRIVNA FORDON

Vänsterpartiet vill minska bilismen och samtidigt ställa om den fossildrivna trafiken till eldrift. Kommunen kan skynda på den utvecklingen genom en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen.

I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser. Brist på laddplatser i närheten av bostaden får inte vara ett skäl till att ha kvar fossildrivna fordon.

Platser där kommunen driver verksamhet är också självklara ställen där möjlighet till laddning ska finnas.

SKYDDA NACKAS STRÄNDER

Nacka har tillgång till många stränder men kommunen är idag alltför frikostig med strandskyddsdispenser vid exploatering.

Strandnära nybyggnation påverkar strandmiljöerna negativt för livsviktiga uppväxtområden för fisk, fågel och vattenlevande organismer. Utbyggnation i strandmiljö leder även till algblooming och syrebrist och därmed en försämring av vattenmiljön som helhet.

Strandnära boende erbjuder inte heller långsiktigt hållbara bostäder med hänsyn till de stigande havsnivåer som klimatförändringarna innebär. Framöver bör strandskyddsdispenser tillämpas mer restriktivt.

Tyvärr görs för lite för att förhindra de omfattande brott mot strandskyddet och privatiseringarna som pågår i kommunen. Kommunen har agerat för några år sedan vid Vårgårdssjön i Saltsjöbaden, men många liknande brott mot strandskyddet finns runt hela Nackas kust. Vi vill ge resurser så att arbetet kan fortsätta.

BEVARA OCH ÅTERSKA PA VÅTMARKER OCH SUMPSKOGAR

Det har varit ett för svagt skydd av våtmarker och sumpskogar och med ökade kunskaper av dessa biotopers betydelse för naturen, behöver både våtmarker och sumpskogar skyddas bättre i framtiden.

På platser där det är möjligt bör områden restaureras för att återfå sin tidigare funktion för biologisk mångfald, artskydd, spridningskorridorer, dagvattenrening och fördröjning av avrinningen vid stora regnmängder. Nybyggnation som inkräktar på biotopernas skyddsbehov ska inte ske.

STOPPA KALHYGGESBRUK I NACKA, SKYDDA NATURSKOGEN

Den biologiska mångfalden behöver stärkas i Nacka. Det är ett stort antal arter som riskerar att slås ut genom att alltmer av Nacka bebyggs och i naturområden, genom kalavverkningar.

Det finns alternativa skogsbruksformer som kan bevara biologisk mångfald i stor utsträckning och samtidigt fungera bättre för rekreation och friluftsliv.

Produktiviteten kan påverkas av dessa metoder och vi avser att kommunen i de fall där markägaren gör ekonomisk förlust genom att skydda skog, öka biologisk mångfald och värna rekreativ intresset i Nacka ska kunna ersättas. Detta genom ett avtal som båda parter kan vara överens om.

PLANERA FÖR ETT KLIMATSMART NACKA

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer om.

Strategin bör skärpas, särskilt när det gäller just hur den ska uppnås och förankras i alla byggprojekt.

Trots namnet innehåller strategin knappast något konkret om hur kommunen ska utvecklas så att de nödvändiga förändringarna i hur vi bygger nytt och lever i dessa områden anges. Ett exempel är frågan om byggmaterial som inte släpper ut klimatgaser, krav på solceller, hög energieffektivitet, planering för minskat bilåkande med mera.

Nacka ligger idag nära botten bland landets kommuner vad gäller mängden installerade solceller. Vi vill att kommunen inom en femårsperiod avancerar till att bli en av de 100 bästa kommunerna. Det kan bland annat göras genom att installera solceller som tak över offentliga parkeringsplatser. NEAB ska ges i uppdrag att göra det på alla ställen i kommunen där det finns fler än fem P-platser.

BYGG NACKA GRÖNT

Det är ett hårt tryck på att exploatera gröna områden i Nacka, särskilt de få kvarvarande i centrala Nacka.

Det är viktigt att ha kvar gröna lungor i den kommande mer stadsliknande bebyggelsen i centrala Nacka, både för skydd av biotoper och djurliv och för människorna som kommer att bo där. Därför ska planeringen av bebyggelse i första hand koncentreras till redan i anspråktagen mark.

Även gröna gårdar och lokala parker är viktiga i det nya stadslandskapet. Trädplantering ska ske vid alla byggen för att fånga upp partiklar från biltrafik och för att ge skugga vid värmeböljor.

Gröna tak binder vatten vid ökande regnmängder och bidrar som ”kolsänka”. Kommunen ska även underlätta för stadsnära odling och biodling genom att upplåta mark till kolonilotter.

BYGG I TRÄ I KOMMUNEN

Nya byggnader måste byggas med material och produktionsmetoder som minimerar klimatutsläppen. Produktion av betong genererar stora mängder koldioxid.

Produktionsmetoder som används ska generera så låga klimatutsläpp som möjligt och trä ska användas i konstruktionerna när det är möjligt. Träkonstruktionen fungerar under sin livstid som kolsänka och bidrar till sänkta halter av koldioxid i atmosfären. Träbyggnader genererar också låga klimatutsläpp under byggnationen.

Träkonstruktioner har dessutom den fördelen att de är betydligt lättare än betong vilket gör att grundläggningen kan förenklas.

Flera exempel visar också att det faktiskt är billigare än om motsvarande hus byggs i betong.

ENERGIEFFEKTIVISERING OCH BESPARING

Kommunen måste ta ansvar för en kraftfull energieffektivisering och energisparande. Det är en avgörande framtidsfråga att nya byggnader och fastigheter byggs med låg energiförbrukning.

Nya byggnader ska vara passivhus, det vill säga de ska inte kräva tillförsel av energi. Det kan klaras med moderna material och lokal energiproduktion, som modern solcellsteknik och värmepumpar.

Detta ska alltid vara ett krav i detaljplaner. Det är viktigt att kommunen i alla byggprojekt ställer krav på att all nybebyggelse är energisnål.

Fjärrvärme baserad på inhemska, förnybara bränslen ska användas och kommunala byggnader ska vara ett föredöme när det gäller energiåtgång. Kommunala energirådgivare ska informera om alternativa energislag och energisparande. Modern infrastruktur och fysisk planering ska bidra till minskad energiförbrukning.

ELPRODUKTION I NACKA

Nacka kommuns egen produktion av elektricitet är försumbar och har en stor potential med stora takytor på skolor och idrottsanläggningar. Vi ser även parkeringsplatser som lämpliga ytor för solcellstak.

Nacka är en storkonsument av el och det kommer öka i takt med att förbränningsamhället ställer om och elektrifieras (elbilens intåg är ett exempel).

Det är idag stora problem med överföringskapaciteten i elnätet och effektförlusterna är stora vid långa överföringar. En av lösningarna på det är att producera mer el lokalt.

Solcellsanläggningar finns redan och behöver öka i antal. Vi vill även utreda om det finns områden i Nacka som är lämpliga för vindkraftverk, och hur storleken ska anpassas för att harmoniera med miljön runt omkring.

Som ett led i att öka elproduktionen i Nacka vill vi satsa på att kommunen bygger ut sin kapacitet för elproduktion, och att kommunen stimulerar både privatpersoner och företag att bygga ut egen elproduktion.

Alla strategier behövs för att säkerställa att Nackas kommuninvånare och företag inte råkar ut för elransonering (vilket blir fallet om elöverföringen till Stockholm inte täcker behoven).

KLIMATANPASSNINGSPLAN

Det är efter senaste rapporten från IPCC helt klart att klimatet redan är förändrat på ett oåterkalleligt sätt. Det betyder att vi förutom att ställa om till ett koldioxidneutralt samhälle fortast möjligt behöver anpassa Nacka efter de nya förutsättningarna.

Det handlar om havsnivåhöjningar räknat i meter. Skyfallsregn kommer att inträffa oftare och med allvarliga konsekvenser som översvämningar, förstörd infrastruktur, jordskred och allvarlig nedsmutsning i sjöar och hav (på grund av vatten som rinner på marken utan rening).

Även brandkatastrofer till följd av den höjda grundtemperaturen och nya väderfenomen är att vänta. 2023 är det hittills varmaste året som uppmäts sedan förindustriell tid. Det sammanlagda värdet är 1,7 grader över referensvärdet och överskrider därmed råge Parisavtalets mål om 1,5 graders upphettning.

Året har innehållit en stor mängd naturkatastrofer som förstör livsmiljön för miljontals människor och de ekonomiska förlusterna är enorma. Upphettning betydde för Sverige 2023 en värmebölja med torka under hela våren och ihållande regn under sommaren.

De tidigare nämnda effekterna är redan pågående i Nacka och det måste planeras så att samhället är bättre rustat att möta dem. Klimatanpassningsplanen är ett viktigt dokument för framtiden som färdigställts nyligen. Det är viktigt att det blir ett "levande" dokument så att ny forskning och förvärrade scenarier kan uppdatera klimatanpassningsplanen.

I den här akuta situationen behöver klimatanpassningen även gälla det som redan är bebyggt i Nacka. Den ökande temperaturen, framför allt på sommaren, innebär att fler lokaler behöver kylas och skuggas för att inomhusmiljön inte ska bli farlig.

Viktiga frågor att börja med är den ökande dagvattenhanteringen och alla nya hårdgjorda ytor i Nacka stad. Att etablera nya skyddsavstånd för havsnivåhöjningen som möjliggör boende på lång sikt utan översvämmade fastigheter bör också vara prioriterat.

Kommunen ska inte tillåta att man fortsätter att bygga i naturliga lågpunkter i landskapet, som med säkerhet blir översvämmade vid stora regnmängder. Dessa lågpunkter kan i stället fungera som dagvattenuppsamlade våtmarker.

ANVÄND MILJÖVÄNLIGA MATERIAL TILL IDROTTSPLANER

Ett stort miljöproblem är att mängder med små plastpartiklar hamnar i våra vattendrag och hav.

Allt fler idrottsplaner och lekplatser beläggs med konstgräs. Konstgräsplaner släpper idag ut just mycket mikroplaster.

Kommunen har skapat drifts- och underhållsplaner med syfte att minska utsläppen som i sig är väl genomarbetade och Vänsterpartiet ställer sig positiv till att de tagits fram och röstats igenom. Dock påpekar vi att behovet av sådana drifts- och underhållsplaner inte skulle finnas om naturliga och/eller mer miljövänliga material användes på idrottsytorna.

Kommunen bör arbeta för att minska miljöpåverkan från idrottsplaner med konstgräs ytterligare.

ÖPPNA ÅTER NATURSKOLAN

Att ha kunskaper om naturen och livsbetingelserna på jorden är viktigare än någonsin när mänskligheten står inför hotet av en klimat- och miljökollaps.

Nacka kommun har i det läget lagt ner Nacka Naturskola i Velamsund. En verksamhet som i över 30 år utbildat barn och vuxna i miljö- och klimatfrågor.

Vänsterpartiet motsätter sig detta beslut och vill att en ny naturskola öppnas.

MATEN I KOMMUNEN – EN KLIMATFRÅGA

Köttkonsumtionen har ökat kraftigt i länder som Sverige. Ett kilo kött har 90% högre miljöpåverkan än vegetariska livsmedel.

Det går åt mer vatten, mer energi, mer mark och näring för att producera kött. En förutsättning för att klara kommunens och riksdagens klimatmål är att köttkonsumtionen per person minskar.

Detta kan kommunen uppnå bland annat genom att ha ytterligare personal som jobbar med dessa frågor gentemot stora livsmedelaktörer i kommunen, såsom skolor, restauranger och livsmedelsaffärer.

Ett initiativ med en eller flera dagar i veckan med helvegetarisk kost inom kommunalt finansierade verksamheter bör vara en självklarhet för att visa att kommunen menar allvar med sitt miljöarbete.

UPPHANDLING AV KOMMUNAL VERKSAMHET – KRÄV VÄXTHUSGASMINIMERING

När kommunen inhandlar tjänster från företag, eller auktoriserar företag för att kunna verka i kommunen ska kommunen kräva en redovisning av vilka utsläpp av växthusgaser som orsakas av anordnarens verksamhet.

Det bör vara ett av de tyngsta kriterierna vid upphandling av tjänster.

Det ska också framgå hur utsläpp av växthusgas ska minimeras i berörd verksamhet. Det ska ställas krav på att det är eldrivna fordon och maskiner som används när det är möjligt, i annat fall ska de drivas av fossilfria bränslen.

MINSKA SOPMÄNGDEN - ÅTERVINN OCH ÅTERANVÄND MERA

Kommunen ska vara ekologisk hållbar och då måste avfallsmängderna kraftigt minska.

Ett systematiskt arbete för att minska avfallsmängderna inom all kommunalt finansierad verksamhet måste bedrivas. Kommunen ska också tillsammans med Nacka vatten och avfall AB – genom information – bidra till att invånarna ändrar sina beteenden så att avfallsmängden minskar.

En större mängd av det avfall som uppstår ska återanvändas och återvinnas. Kommunen ska underlätta för kommuninvånarna att källsortera och för avfallshanteringen ska målet vara att så stor del av det insamlade avfallet återanvänds och återvinns.

Kommunen ska försäkra sig om att allt insamlat avfall behandlas på ett ekologiskt hållbart sätt. Regeringen har beslutat att allt matavfall ska samlas in separat från och med 2024. Detta är ett viktigt steg för att få ner utsläppen som påverkar klimatet.

Kommunen måste därför vara beredd på att skjuta till pengar, om det behövs, för att denna omställning ska komma till stånd.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Detalj- och översiktsplaneringen ska verka för en omställning till kollektiv-, cykel och gångtrafik.
- Beslutsunderlag i kommunen tillförs information om hur beslutet inverkar på koldioxidutsläpp.
- Kommunen ska ge resurser åt arbetet som bevarar strandskyddet.
- Bygget och bevarandet av gröna gårdar, odlingar bland bostadshus ska premieras.
- Bygg trähus, minimera betonganvändningen vid byggnation för att hålla nere CO2-utsläppen.
- Nya byggnader ska vara energisnåla, i huvudsak byggs nollenergibyggnader.
- Uppföljning av klimatanpassningsplanen.
- Att återuppta verksamheten i Nacka Naturskola och att öka kunskapen om natur och miljö hos kommunens barn genom att alla låg- och mellanstadieelever ska få utbildning i naturskolan.
- En eller flera dagar i veckan ska det serveras helvegetarisk kost i kommunens verksamheter.
- Avfallsmängderna från hushåll och industri ska minska.
- Alla tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter ska kontrolleras årligen.
- Omhändertagande av dagvatten ska förbättras så att miljöpåverkan minimeras.
- Minska utsläppen av växthusgaser med minst det som koldioxidbudgeten kräver.
- Använda mätvärden för utsläpp av växthusgaser som i ökande grad bygger på konsumtionsperspektivet.
- Klimatpåverkan ska minskas genom energibesparing och en omställning av produktion och transportsystem. Vid nybyggnation ska klimatåtgärder planeras in, även vid upphandlingar.
- Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka och biltrafiken minska.
- Kommunen ska aktivt agera för att nya hus som byggs ska vara trähus.
- Kommuninvånarna ska informeras om och uppmuntras till en livsstil som är långsiktigt hållbar.
- Kommunen ska när det är möjligt köpa/hyra fordon och maskiner som är eldrivna. När det inte går ska det vara fossilfritt drivmedel.
- Den biologiska mångfalden ska bevaras och kommunens unika natur- och kulturmiljö ska beaktas vid nyexploatering och förtätning.
- Kommunen ska göra överenskommelser med markägare om alternativa skogsbruksmetoder framför kalhyggesbruk, när det är möjligt.
- Kommunen ska verka för ökad elproduktion hos privatpersoner och företag. Det behövs ett aktivare informationsarbete.
- Kommunen ger NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser.
- Den befintliga naturmarken ska bevaras och kommande exploateringar ska ske på ianspråktagen mark.
- Kommunen ska verka för ökad elproduktion hos privatpersoner och företag bland annat genom ett aktivare informationsarbete.
- Elproduktionen i kommunen ska öka genom att fler solcellsanläggningar byggs. Kommunens solcellsranking ska förbättras från en plats nära botten till en av de 100 bästa inom fem år.
- Kommunen ska utreda om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-16,0
Jfr alliansens ramförslag	-

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån resp. kostnad för flyttad verksamhet inom klimat- och miljöområdet redovisas nedan.

Framtagande av en klimatfärdplan	+2,0 Mkr
Inrättande av en klimat- och miljönämnd och nedläggning av kommunstyrelsens miljöutskott	+0,2 Mkr
Utökad ambition i kommunens klimat- och miljöarbete	+5,0 Mkr
Projekt för klimat- och energirådgivning flyttas från Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	+2,8 Mkr
Satsning på att öka elproduktion, informationsarbete mot företag och privatpersoner	+1,0 Mkr
Att kommunen utreder om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka.	+0,5 Mkr
Nystart av Nacka naturskola	+1,5 Mkr
Ersättning till markägare för alternativa skogsbruksmetoder	+3,0 Mkr

INVESTERINGAR

Kommunen har hittills varit mycket dålig på att själv vara miljövänlig vad gäller transporter och maskiner. Nu måste det ändras. Alla nya bilar och maskiner ska vara miljöanpassade och så långt det går drivas med förnyelsebara bränslen.

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledningar att satsa på dessa åtgärder.

Den egna fordonsparken är ännu inte anpassad till tidens nya krav på eldrift varför vi ökar utbytestakten.

Projekt	Kostnad Mkr
Verksamhetsbidrag till NEAB för att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen	+30
Att kommunen satsar på att öka elproduktionen genom att bygga solcellsanläggningar bland annat över kommunens P-platser	+20
Fordonsbyte till eldrift	+5
Ökade kostnader för "grön" betong och asfalt vid bebyggelse i egen regi	+10
Åtgärder av akut natur som klimatanpassningsplanen noterat	+ 20

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

57. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för klimat- och miljönämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
58. att kommunen stimulerar stadsodling och biodling i bostads- och koloniområden
59. att Naturskolan ska återstartas, nu med ett utökat miljö och klimatfokus. Skolan ska ha fysiska lokaler och vara avgiftsfri
60. att kommunen ger NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser kommunen förfogar över
61. att kommunen ger NEAB i uppdrag bygga solcellstak över kommunens egna P-platser
62. att göra överenskommelser med markägare om att hindra kalhyggen till förmån för ett skogsbruk som är bättre för både biologisk mångfald och friluftslivet.

KULTURNÄMNDEN

Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling kan bara förverkligas genom att välinformerade kommuninvånare ges möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter.

Medborgarnas deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av fri obegränsad tillgång till kunskap, kultur och information samt frihet till utövande av olika kulturella uttrycksmedel. Därför måste vi sätta in åtgärder för att säkerställa ett rikt och dynamiskt kulturliv. Kulturpengen måste återställas till den nivå som gällde 2020.

Kulturarbetarnas situation i Nacka påverkas i hög utsträckning av krav på mätbarhet som ofta står i kontrast till kulturens syfte. Checksystem, kvantitetsmått och kundenkäter är fel verktyg för att styra och hantera kvalitet i kulturverksamheter.

ÅTERKOMMUNALISERA FOLKBIBLIOTEKEN – ETT BIBLIOTEK I VARJE STÖRRE BOSTADSOMRÅDE

Vänsterpartiet vill återkommunalisera folkbiblioteken. När vinstintressen påverkar biblioteksverksamheten sätts kärnuppdraget åt sidan. Biblioteken är viktiga platser för det lokala kulturlivet. Därför är det ett viktigt krav från Vänsterpartiet att bibliotek ska finnas i de största bostadsområdena, däribland Henriksdal/Kvarnholmen och Ektorp.

FÖRSTÄRK KULTURSTÖDEN OCH ÖPPNA FÖR TREÅRIGA VERKSAMHETSSTÖD FÖR BEPRÖVADE VERKSAMHETER

Vänsterpartiet anser att kulturstöden behöver uppräknas i enlighet med kostnadsindex – minst. Våra kulturaktörer behöver kunna söka medel ur en större pott, så att kulturutbudet kan växa med Nacka när kommunen bygger stad.

Även om det tidigare ettåriga stödet nu utökas till två år, anser vi att en treårsperiod vore mer effektivt för verksamheternas planering.

NYA KULTURHUS I FISKSÄTRA OCH PÅ HENRIKSDAL/KVARNHOLMEN

Närhet till kultur och fritid var man än bor i kommunen är viktigt för ett levande lokalsamhälle. Vi föreslår därför ett nytt kulturhus i Henriksdal och Kvarnholmen, en kommundel som är avskild från övriga Sicklaön på grund av de befintliga kommunikationerna.

Fisksätra Folkets Hus behöver flytta till större, tillgänglighetsanpassade och mer ändamålsenliga lokaler, med plats även för dans, filmvisningar och teaterföreställningar.

Vi ser stora och goda möjligheter när det nya Folkets Hus planeras, men endast under förutsättning att tillräckliga utrymmen tillhandahålls för scen/möteslokal och föreningslokaler.

För att det nya Fisksätra Folkets hus ska möta de kommande behoven bör planering för bygget påbörjas tidigt, i dialog med de civilsamhälleliga organisationerna som verkar i huset.

Fisksätra förtätas, samtidigt som befintliga lokaler för kultur och föreningsliv försvinner. Vi vill att den här typen av lokaler ska prioriteras och planeras in i samband med utvecklingen av området.

AVGIFTSFRI KULTURSKOLA OCH LOVVERKSAMHET

Kulturen är en avgörande del av demokratin, och det är därmed samhällets plikt att aktivt agera för att säkerställa allas jämlika tillgång till den.

Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att gå i kulturskolan, men de höga avgifterna i kommunen får många familjer att välja bort deltagande. Därför behöver avgifterna slopas och musikinstrument tillgängliggöras för lån till elever.

Vi ser vidare att checksystemet har en negativ påverkan på bredden i kulturskolornas kursutbud. Alla barn har rätt till en meningsfull fritid, och därför vill vi att avgiftsfri lovverksamhet ska finnas i alla kommundelar.

KULTURVERKSAMHETEN – MINST TVÅ KULTURUPPLEVELSER PER ÅR

Kommunen ska särskilt beakta barns, ungdomars och eftersatta gruppers situation och kulturella behov.

Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska genom kulturpengen till förskola, grundskola och gymnasium garanteras möjlighet att gratis få vara med om minst två kulturupplevelser per år (antingen genom att som publik ta del av konst-, teater-, dans- eller musikföreställningar, eller genom deltagande i organiserad skapande verksamhet som leds av professionella kulturutövare).

Därför bör kulturpengen återställas till dubbla dagens belopp.

Skolor, förskolor och verksamheter inom pedagogisk omsorg har i den första redovisningen av kulturpengsanvändningen, sedan halveringen genomfördes, påpekat att nedskärningen inverkat på deras möjligheter att ordna kulturupplevelser för barnen de ansvarar för.

Alla barn ska erbjudas skapande verksamhet för att utforska sina kreativa förmågor och få möjlighet att visa upp vad de skapat.

STÖD STUDIEFÖRBUNDEN

Vänsterpartiet vill att studieförbunden ska få möjlighet att återuppbygga sina verksamheter i Nacka. Det ska de kunna göra med stöd av kommunen.

Genom studieförbunden ges deltagare själva möjlighet att påverka och styra sin bildning, väl i linje med statens fyra folkbildningsmål: att stärka demokratin, bidra till att fler kan delta i samhällsutvecklingen, utjämna utbildningsklyftorna samt öka delaktigheten i kulturlivet.

FÖRENINGSLOKALER

Vänsterpartiet anser att det fria föreningslivet utgör en fundamental del av det demokratiska samhället. Det är därför av oerhört stor betydelse att ideella föreningar som enbart drivs med medlemsavgifter kan få stöd till den basala verksamheten, genom tillgång till lokaler för medlemsmöten och öppna möten (med en lokalhyra som är rimlig och möjlig att betala).

I de kommundelar som fortfarande saknar kulturhus behöver kommunen organisera tillgången till föreningslokaler.

STÖD KULTURSKAPARNA MED ATELJÉSTÖD

När Nacka bygger stad har många av kulturskaparnas verkstäder och arbetslokaler försvunnit. Nacka behöver bygga billiga och ändamålsenliga replokaler och ateljéer.

Att införa ateljéstöd skulle underlätta för många konstnärer att bo och verka i Nacka. Förstärkta resurser ska tillsättas för inköp av bild- och formkonst, med särskilt fokus på lokala konstnärer.

Tidigare museet Hamns lokaler fortsätter kosta Nackaborna pengar. Lokalerna skulle kunna användas tillfälligt för replokaler och ateljéer till dess att hyreskontraktet löper ut.

MER KONST I DET OFFENTLIGA RUMMET

Vänsterpartiet vill att såväl offentliga som privata byggherrar tillämpar enprocentregeln – att minst en procent av byggkostnaderna går till konstnärlig gestaltning.

Nacka ska även verka för ökat deltagande i kulturlivet genom lägre trösklar. Därför ska utrymme ges i det offentliga rummet för den icke-professionella kulturen, amatörkonsten, genom plats för gerillaodlingar, öppna väggar, demonstrationer, levande rollspel och spontandansbanor.

VERKSAMHETSMÅL 2024**BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN**

- Det ska finnas ett välutrustat bibliotek i varje större bostadsområde.
- Biblioteken ska särskilt uppmärksamma prioriterade gruppers behov. Litteratur på mångspråk, minoritetsspråk och lättlästa böcker ska synliggöras.
- Biblioteken ska vara naturliga kulturella och sociala samlingsplatser utan kommersiella intressen.
- Varje för- och grundskoleelev ska besöka det lokala biblioteket minst en gång per läsår.
- Inköpen till biblioteken ska upphandlas gemensamt.
- Biblioteken ska åter bedrivas i kommunal regi.

NACKA KULTURSKOLA

- Alla barn och ungdomar i åldern 6–19 år ska få en högkvalitativ och bred musikundervisning inom olika musikgenrer efter vars och ens begåvning, intresse och ambition. Alla barn ska även erbjudas ensembleverksamhet.
- Samma kursavgift ska tillämpas oavsett vilken kulturyttring man vill studera. Höga och olikvärdiga kursavgifter ska inte styra vem som har råd att delta i kulturskolan eller vilken konstform man har råd att studera. Därför ska avgifterna dessutom på längre sikt slopas helt. Nödvändig utrustning som musikinstrument ska finnas att låna. Lovkurserna ska vara avgiftsfria.
- Kulturskolan ska vara kommunal verksamhet och inte konkurrensutsättas.
- Öppen, avgiftsfri kulturskoleverksamhet som den Darra bedriver i Fisksätra behöver införas även i andra kommundelar.

KULTURVERKSAMHETEN

- Kommunen ska särskilt beakta barns, ungdomars och eftersatta gruppers situation och kulturella behov. Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska genom kulturpengen för förskola och skola ta del av minst två konst-, teater-, dans- eller musikarrangemang per år. De ska erbjudas skapande verksamhet samt få möjlighet att visa upp vad de skapat.
- Verksamheten i kulturhusen ska vara avgiftsfri för ideella verksamheter. Kulturhusen ska ges tillräckliga anslag för att drivas professionellt. Verksamhetsstöden ska omstruktureras så att kulturhus och andra mer etablerade och långsiktiga kulturverksamheter ska kunna beviljas verksamhetsstöd tre år i taget.
- Kommunen ska berika den offentliga miljön med konst. Vid nybyggnation ska en procent av exploateringskostnaden avsättas till konstnärlig utsmyckning.

FÖRENINGSVIRKSAMHETEN

- Kommunen ska stödja en rik och varierad föreningsverksamhet genom anläggningar och bidrag. Föreningar som gör satsningar för ökad jämställdhet ska premieras.
- Kommunen ska stödja studieförbunden så att de kan bedriva och främja folkbildning och kulturverksamhet.
- Bidragsberättigade föreningar och andra ideella organisationer ska ha kostnadsfri tillgång till lokaler.

DRIFTBUDGETRAM 2024	
	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-177,0
Jfr alliansens ramförslag	-152,4

Kommentar till skillnader i driftbudget

Utlåning av instrument i musikskolan utan avgift	+1,0 Mkr
Sänkta och likställda avgifter för alla kurser i kulturskolan	+3,0 Mkr
Ingen begränsning av antal kurser per elev i kulturskolan och övrig kulturverksamhet	+2,0 Mkr
Kulturpengen ökas till 300 kr per barn och år	+1,5 Mkr
Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+4,0 Mkr
Gratis tillgång till lokaler för ideella föreningar	+0,6 Mkr
Bidrag till studieförbunden	+2,0 Mkr
Ökat stöd till kulturföreningar	+1,0 Mkr
Ökat anslag till kulturhusen	+2,0 Mkr
Ateljéstöd och stöd till hyror för repetitionslokaler	+2,0 Mkr
Ansvaret för konst i det offentliga rummet överförs från kommunstyrelsen till kulturnämnden	+1,0 Mkr
Uppräkning av kulturstöd	+2,0 Mkr
Omstrukturering av verksamhetsstöd	+0,5 Mkr
Avgiftsfri lovverksamhet	+1,5 Mkr
Projektering av avgiftsfri kulturskoleverksamhet på fler ställen än Fisksätra	+0,5 Mkr

INVESTERINGAR	
Projekt	Kostnad Mkr
Henriksdal, Kvarnholmen och Finnboda har på senare år fått en ny stor befolkning. Områdena är i behov av kulturhus med bibliotek och möteslokaler och ett sådant skulle kunna utgöra kittet mellan områdena. Projektering 2024 samt utbyggnad 2025–2027	+1

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

63. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kulturnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
64. att kommunfullmäktige bemyndigar kulturnämnden att teckna avtal för drift- och underhåll med respektive lokalförvaltande organisation
65. att fastställa sänkta och likställda deltagaravgifter för kulturskolans kurser
66. att ingen begränsning av antalet kurser per elev i kulturskolan och inom övrig kulturverksamhet tillämpas
67. att kulturnämnden bemyndigas att fastställa övriga avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
68. att nämnden i sin verksamhet alltid ska utvärdera beslut och åtgärders inverkan på social utjämning och jämställdhet
69. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
70. att biblioteken ska drivas i kommunens egen regi
71. att kulturskolan ska drivas i kommunens egen regi
72. att ansvaret för konst och kultur i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden
73. att enprocentsregeln för konst införs avseende både kommunala och privata byggprojekt
74. att kommunen inrättar en organisation för att tillhandahålla föreningslokaler till rimliga hyreskostnader i samtliga kommundelar
75. att kommunen ska projektera och öppna ett kulturhus med bibliotek, möteslokaler, kulturlokaler på Kvarnholmen, Finnboda eller i Henriksdal

MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Ansvar för övergripande stadsplanering och hur mark upplåts ligger på kommunstyrelsen. Det är inte heller miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) som styr över om nya bostäder ska vara hyresbostäder eller bostadsrätter. Däremot är det miljö- och stadsbyggnadsnämnden som ansvarar för detaljplanering och därmed hur det nya Nacka kommer att se ut. Det är MSN som i detaljplanerna kan ställa krav på energieffektivitet med mera.

Mycket av de gemensamma frågorna som rör stadsbyggnad och miljöfrågor kan du läsa om under budgetens inledningsavsnitt ”En jämlik kommun” och ”Grön omställning”, kommunstyrelsen ”Nacka bygger stad...” men även under den nya nämnden ”Klimat- och miljönämnden”.

Det gäller exempelvis exploateringen av Ryssbergen, Trolldalen och Svindersberg.

UTVECKLA INVÅNARINFLYTANDET ÖVER NACKAS UTVECKLING

Som en del av den formella rutinen för planeringen ingår att ge Nackas invånare möjlighet att ge synpunkter i form av ”samråd” och granskning”.

I praktiken går det ofta obemärkt förbi de som är berörda. Under åren har olika mindre formella medborgardialoger genomförts, men när de som deltagit där ser en färdig plan långt senare känner man inte igen sig. Och man har då också ofta låtit bli att lämna synpunkter vid samråden (man anser ju att man redan har gjort det).

På goda grunder känner sig många invånare också åsidosatta när den styrande alliansens väljare får gehör för sina synpunkter, till exempel planeringen av nya Tippen som avbröts, medan många invånare i andra områden som kommer med synpunkter knappt kan påverka alls (Trolldalen och Fisksätra entré, som exempel).

För att öka tilliten för kommunens stadsplanering och för att verkligen få ut det bästa av invånarnas synpunkter måste kommunen utveckla formerna för de formella samråden, men också för de mer informella medborgardialogerna.

BYGG GRÖNT OCH LJUST

Nacka försöker göra sig modernt genom att ”bygga stad”. Nackas tolkning av stad är slutna ”stadskvarter” omgivna av bilgator.

Bilgator med kantstensparkering ses ofta som något önskat då det uppfattas som tecken på en levande stad. Vi vill att gator i nybyggda områden ska, så långt det är möjligt, vara bilfria. Det ger tryggare bostadsområden för barn och personer med olika funktionshinder.

De slutna kvarteren innebär i praktiken också mörka lägenheter och mörka gårdar, detta då gårdarna är relativt små gentemot de omgivande husen.

Vi vill att kvarteren byggs med ljus och luft och därmed oftast med öppna kvarter. Är kvarteren öppna mot söder så innebär det att man kan bygga någon våning högre och ändå uppnå en grön och ljus stad som även är positivt ur ett ekologiskt perspektiv.

Därmed blir den nya staden också mycket mer attraktiv som bostadsområde.

Mark är dyr för exploatören, varför man vill bygga så tätt det bara går. Det är därför viktigt att – när planer tas fram – se till att det i all nybyggnation finns tillräckligt med lekplatser för barn, samt parker för att göra området gott att leva i.

BYGG INTE FÖR BILEN – PLANERA EN LEVANDE STADSMILJÖ

Flera centra i kommunen domineras av markparkeringar. Det är en stadsplanering som hör hemma i en äldre tid då man såg fossil bilism som framtiden.

Dessa markparkeringar ska nu läggas till historien och omlokaliseras under jord, eller till parkeringshus för att frigöra mark till gestaltade rum för alla kommuninvånare (inklusive de många som inte är bilburna). Antalet garage- och parkeringsplatser ska hållas lågt.

Vid nybyggnation tillämpar kommunen krav på en viss mängd parkeringsplatser genom så kallade parkeringstal. Argumentet är att utan ett sådant krav byggs inte parkeringsplatser då de inte ger samma avkastning som bostäder eller verksamhetslokaler. I den mån kravet ska finnas kvar ska nivån vara betydligt lägre än idag. Vår huvudlinje är dock att parkeringsnormen avskaffas, även om behovet att ladda elbilar ska beaktas vid nybyggnation.

När nya områden byggs idag kommer de oftast antingen att vara sovstad eller domineras av bilar, butiker och krogar.

Vi vill att offentliga miljöer till stor del ska vara fria från konsumtionstvång och i stället vara platser som kan användas kreativt efter eget huvud. Bjud in Nackas invånare till att själva beskriva vad de vill ha, och låt konstnärer och arkitekter tillsammans förverkliga detta.

BYGG FÖR DEMOKRATI OCH AKTIVITET

När offentliga ytor planeras i nya bebyggelseområden är det vanligt att de planeras som ”kvartersmark”. Det betyder att det är fastighetsägaren som sätter gränser för vad ytorna (exempelvis torg och parker) får användas till.

Vi ser på flera håll i Nacka konsekvenserna av detta. Till exempel så är Fisksätra Torg kvartersmark, vilket gett fastighetsägaren rätt att hindra aktiviteter, som inför val och första maj.

Det är en inskränkning av demokratin och därför vill vi att nya offentliga ytor som planeras i stället ska bli så kallade ”allmän platsmark”.

Exempel på områden där det är aktuellt är nya ”Röda torget” i Orminge och nya Ektorps centrum.

BYGG FÖR BÄTTRE KLIMAT, MILJÖ OCH SOCIAL HÄLSA

När byggnation i de olika stadsplaneprojekten sker av privata exploatörer är det i första hand ekonomin som är viktig för dem.

För att kunna realisera de jämlikhets-, klimat- och miljökrav Vänsterpartiet vill se genomförda måste de ingå i de exploateringsavtal som kommunen sluter med byggarna.

Plan- och bygglagen och andra lagar sätter gränser för vad som teoretiskt kan krävas, men i praktiken går det att ställa mycket högre krav än idag (särskilt gäller det om samtidigt kommunal mark anvisas för byggandet). Från många andra kommuner i Sverige, särskilt i Stockholm, finns goda exempel på det.

Samtidigt är det viktigt att vi i Nacka själva fastställer vilka krav vi vill ställa.

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer.

Strategin bör skärpas, inkludera social hälsa och särskilt förtydligas när det gäller just hur den ska uppnås och förankras i alla byggprojekt.

BEGRÄNSA BULLER I LIVSMILJÖN

Buller är ett stort och växande problem i dagens samhälle. Det påverkar människors hälsa och välbefinnande. Därför är det viktigt att se till att buller begränsas så långt det går vid alla nybyggnadsprojekt.

Det viktiga i sammanhanget är inte att sätta in bullerdämpande fönster och glasa in balkonger utan att i stället dämpa bullret vid källan. Det handlar oftast om buller från bil- och spårtrafik men även från olika sorters verksamheter.

Tyvärr missas det ofta och därför är det viktigt att frågan ges hög prioritet.

STÄRK KULTURMILJÖVÅRDEN

När kommunen växer, nya bostadsområden byggs och befintlig bebyggelse förtätas är det särskilt viktigt att natur- och kulturvärden bevakas och tas tillvara, så att en god och hälsosam livsmiljö bevaras och utvecklas.

Vi står också inför klimatförändringar som påverkar förutsättningarna för var och hur vi kan bygga hållbart.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att kulturmiljövården får verkligt inflytande när beslut ska fattas som påverkar livsmiljön för nackaborna.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Detalj- och översiktsplaneringen ska verka för en integration av kommuninvånarna genom en blandning av boendeformer.
- Ett samlat grepp ska tas över all byggnation i ett område genom planprogram så att samhällets och medborgarnas behov inte missas i helheten.
- Bygg trähus och minimera betonganvändningen vid byggnation för att hålla nere koldioxidutsläppen.
- Nya byggnader ska vara energisnåla, i huvudsak byggs nollenergibyggnader.
- Planera för en utveckling av kollektivtrafiken, inte för bilåkande och parkeringsplatser.
- Planeringen ska leda till en ekologiskt och socialt hållbar samhällsutveckling.
- Stor vikt ska läggas vid att stadsmiljön är tillgänglig för alla oavsett funktionsnedsättningar.
- Exploatering av naturmark ska undvikas. Exploatering ska i stället göras på redan ianspråktagen mark, till exempel nedlagd industrimark.
- Behåll eller skapa gröna rum i den nya bebyggelsen. Bygg öppna kvarter med ljusa och gröna gårdar.
- Buller i miljön ska begränsas och vara en prioriterad fråga vid all nybyggnation. Buller ska alltid i första hand dämpas vid källan.
- Kulturlokaler och idrottsanläggningar ska byggas ut i minst samma takt som befolkningsökningen.
- Idrottsanläggningar ska placeras i anslutning till nybyggnation för att undanröja behov av resor för barn och ungdomar.
- Vid exploatering ska inte strandskyddet upphävas för mer än den bebyggda ytan, allmänhetens tillgång till stränder måste värnas.
- Alla verksamheter ska prövas utifrån dess klimatpåverkan. Koldioxidbudgeten måste beaktas i alla planer och byggnationer.
- Proceduren för samråd vid detaljplaner utvecklas så att ett reellt invånarinflytande skapas.

DRIFTBUDGETRAM 2024	
	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-38,5
Jfr alliansens ramförslag	-40,3

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+1,0 Mkr
Projekt för klimat- och energirådgivning flyttas till Klimat- och miljönämnden	-2,8 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

76. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för miljö- och stadsbyggnadsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
77. att fastställa av kommunstyrelsen föreslagna taxor inom nämndens område
78. att för att uppnå boenden med blandade upplåtelseformer ska vid allt bostadsbyggande en övervägande andel utgöras av hyresrätter
79. att skarpa miljökrav ska ställas på all nybyggnation
80. att detaljplaner utformas så att de underlättar byggnation i massivträ
81. att detaljplaner utformas så att de stöder avtal med exploatörerna om att byggnader ska utföras som noll- eller plusenergihus
82. att Nacka kommun utvecklar samrådsmodeller för ett rejält invånarinflytande.

NATUR- OCH TRAFIKNÄMNDEN

En del av det som behandlas i natur- och trafiknämnden och som rör miljöfrågor finns att läsa om i kapitlet "Grön omställning" och i kapitlet för klimat- och miljönämnden.

NYA NATURRESERVAT

Nacka kommun har förmånen att stoltsera med flera värdefulla naturområden, något som stärker både naturen och välbefinnandet. Att värna våra gröna omgivningar är en viktig plikt som politiker. Kommunen har nyligen fattat beslut om att stärka skyddet för några områden, vilket vi välkomnar. Men Nacka har flera naturområden som anses skyddsvärda och som ännu inte getts skydd som naturreservat.

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att göra hela Ryssbergen till naturreservat. Området har förutom stora naturvärden också en stor rekreationspotential, vilka båda skulle kunna samverka. Om detaljplanen genomförs, som nu har vunnit laga kraft, kommer delar att exploateras med kontor och bostäder inom ramen för "Nacka stad".

Kommunen har beslutat att inte gå vidare med planerna på att göra Skuruparken till ett naturreservat. Samtidigt har det beslutats att inte bebygga parken. Vi anser att det beslutet ger ett för svagt skydd. Genom att göra Skuruparken till ett naturreservat kan värdefulla natur- och kulturområden både skyddas och utvecklas.

Många reservat behöver också upprustning och förbättrad skötsel. Dels för att hålla informationen uppdaterad och bibehålla skötselplaner, dels för att tillgängliggöra naturvårdsområdena för fler.

Erstaviksområdet ska brukas utifrån miljömålet om bibehållen biologisk mångfald och rekreationsbehov. Kommunen måste ställa krav på- och göra upp - med ägaren om detta, vilket exempelvis innebär att kalhyggen inte ska få förekomma.

INSATSER FÖR FÄRRE OLYCKOR OCH TILLBUD

Kommunen har lagt en hel del pengar på nya cykelbanor. Detta tycker vi är bra, men lösningen för cyklister från Saltsjöbaden och Fisksätra är långt ifrån optimal.

Vänsterpartiet anser att Gamla Saltsjöbadsvägen bör stängas för genomfartstrafik och förändras till att gång- och cykeltrafik får mer utrymme i gaturummet.

Gångtrafikanter ska ha en trafiksäker miljö. Cykel- och gångtrafik måste separeras åtminstone med målade linjer.

Inom alla bostadsområden bör högsta tillåtna hastighet vara 30 km/tim. Det ska vara självklart att oskyddade trafikanter har företräde inom bostadsområdena och att biltrafiken minskas. Genomfartstrafik ska inte vara tillåten.

En annan nödvändig åtgärd för en förbättrad trafikmiljö är snabbare och effektivare skottning och halkbekämpning. Vi vill att bussarnas körfält, hållplatser och gång/cykelvägar snöröjs först, en så kallad feministisk snöröjning (så som Sveriges kommuner och regioner förordar).

Trafikmiljön runt kommunens skolor är fortfarande dålig på en del platser, i några fall direkt livsfarlig. I vissa fall ska området närmast skolan stängas av för icke behörig trafik. Det är inte försvarbart att under många år framöver riskera att barn skadas i trafiken, när det är klarlagt hur stora riskerna är.

Vi vill att arbetet med att få bort farliga trafikmiljöer runt skolorna prioriteras.

DAGVATTEN

Östersjöns naturliga miljö förändras på grund av övergödning. Nacka ska göra mer för att utsläpp från Nacka upphör.

Flera av våra sjöar är också hotade på grund av bland annat dagvattenavrinning. Det sker en del arbete för att komma till rätta med problemen, men en intensifiering behövs för att målet i dagvattenstrategin om att uppfylla miljö kvalitetsnormerna 2027 ska bli verklighet.

Vi har under alltför många år ”tillåtit” miljöfarliga utsläpp och fortfarande saknas i stort sett åtgärder för att minska biltrafiken, som i hög grad bidrar till problemen med dagvattnet.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Underhåll av natur- och kulturvärden ska ligga på en sådan nivå att värden inte går till spillo.
- Natur, naturmiljöer och parker ska integreras i samhällsplaneringen för att få ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle.
- All mark i kommunen som anses skyddsvärd ska vara naturreservat.
- Trafiksäkerheten på vägnätet ska främjas, så att nollvisionen uppfylls. Nya gång- och cykelvägar ska komplettera de befintliga till ett sammanhängande nät, separerat från biltrafik.
- Vinterunderhåll av gångvägar och busshållplatser ska förbättras utifrån en feministisk strategi.
- Vinterunderhållet ska vara så bra att äldre och rörelsehindrade kan och vågar röra sig utomhus.
- Trafikmiljön runt kommunens skolor ska vara säker.
- Miljöfarligt utsläpp till Östersjön och sjöarna i kommunen ska minska.
- Att kommunen har som mål att med lagliga metoder kunna ombilda hela Ryssbergen till naturreservat.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-444,8
Jfr alliansens ramförslag	-439,3

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+5,0 Mkr
Återuppta arbetet med att göra Skuruparken till naturreservat	+0,5 Mkr

INVESTERINGAR

Kommunen har hittills varit mycket dålig på att själv vara miljövänlig vad gäller transporter och maskiner. Nu måste det ändras. Alla nya bilar och maskiner ska vara miljöanpassade och så långt det går drivas med förnyelsebara bränslen.

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledning att satsa på dessa åtgärder.

För att öka tryggheten i bostadsområdena är det viktigt att satsa på belysning och annan upprustning av utemiljön. För att kunna beakta barnperspektivet måste siktet vara inställt på säkra skolvägar. Bara då kan vi nå målen att fler lämnar bilen hemma.

Projekt	Kostnad Mkr
Underhåll av gångvägar, bl.a. för avrinning	+5
Anpassning av offentliga platser för att tillförsäkra personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga full tillgänglighet. Vänsterpartiet vill att kommunen uppfyller riksdagens beslut om tillgänglighet (och därmed lagen) och vill satsa ytterligare investeringsmedel på detta.	+10
Planering och ombyggnad av Gamla Saltsjöbadsvägen till gång- och cykelstråk	+10
Cykelfrämjande åtgärder	+10
Förbättrad dagvattenhantering	+30

VÄNSTERPARTIET YRKAR

83. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för natur- och trafiknämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
84. att arbetet med att göra Skuruparken till ett naturreservat återupptas
85. att ett arbete med att göra överenskommelser med markägare om att använda skonsamma skogsbruksmetoder i Nacka startas.

SOCIALNÄMNDEN

Inom socialnämndens verksamhetsområden är idag nästan alla verksamheter konkurrensutsatta. Vänsterpartiet anser att det är fel väg att gå. Kommunen måste inte tillämpa *Lagen om valfrihetsystem* (LOV) och vi anser att en mycket större del av verksamheterna borde drivas i egen regi, bland annat genom *Verksamhet stöd och service* (VSS).

Boendestödet är ett exempel på hur verksamheter blir strukturellt underfinansierade genom att man inte tillämpar löne- och priskompensation.

Att det kommunala boendestödet är nedläggningshotat beror just på den strukturella underfinansieringen; det går inte att bedriva verksamhet på ett seröst sätt med den ersättning man får idag. Därför behöver checkbeloppet för boendestöd inom socialpsykiatri höjas så att det kommunala boendestödet går runt.

Man behöver också undersöka hur de privata boendestödsverksamheterna fungerar med den nuvarande finansieringen. Det finns ingen anledning att tro att de privata verksamheterna med mindre medel fungerar enligt kvalitetskraven.

FÖREBYGGANDE ARBETE

I den mycket aktuella samhällsdebatten om gängkriminalitet och rekryteringen av allt yngre personer till de kriminella gängerna, återkommer alltid frågan på vilket sätt samhället kan stävja brottsligheten, minska missbruk samt hejda nyrekryteringen.

Nacka har inte varit förskonat från dessa problem. I ”Stockholmsenkäten” (2022) som undersöker högstadie- och gymnasieungdomars vanor, attityder och upplevelser inom en mängd olika områden, kan man läsa följande om Nackaungdomarna: ”flickor i årskurs 9 uppger att de mår sämre psykiskt men storkonsumtionen av alkohol bland unga har minskat”. Dock ligger Nacka högt när det gäller andelen ungdomar som testar och använder olika droger.

Vi vet att det finns många orsaker bakom kriminalitet, såsom bostads- och skolsegregation, fattigdom och även missbruk i olika former. Vi vill därför att kommunen satsar kraftfullt på bland annat uppsökande verksamhet för att i tid fånga upp individer som riskerar att hamna i en utsatt levnadssituation.

I kommunen finns idag många bra verksamheter inom socialnämndens områden men de skulle kunna bli ännu skarpare genom mer satsningar på förebyggande arbete.

Till exempel finns en verksamhet, *Nackapolarna*, som har anställd personal samt visstidsanställda ungdomar som bedriver information och utbildningar för ungdomar. De utför även uppsökande verksamhet i ungdomarnas egen miljö under bland annat helgkvällar.

2019 startade Nacka ett projekt ”Samordnare för unga i riskzonen” (SSPF) samt ”Sociala insatsgrupper” (SIG). Här finns skola, socialtjänst, polis, fritidsverksamhet och andra aktörer som möter ungdomar och tillsammans har de identifierat ungdomar i riskzonen för kriminalitet och missbruk, samt erbjudit dem stöd.

Vänsterpartiet vill utöka antalet utbildad personal på fältet samt att de får en geografisk förankring.

Det är också viktigt att insatserna inte bara riktas till ungdomarna utan till hela familjen. Därför vill vi även ha fältsekreterare/fältassistenter i större bostadsområden. Dessa ska kunna möta människor i alla åldrar även om fokus ska vara från 16 år och uppåt. Fältsekreterarna ska kunna arbeta dagtid, kvällstid och vissa helger. De ska kunna besöka de platser där ungdomar och unga vuxna vistas,

som till exempel fritidsgårdar, allmänna platser samt andra offentliga områden (affärsgallerior, exempelvis).

Fältsekreterarna ska även ha möjlighet att finnas som stöd till familjer i utsatta lägen, samt kunna vara länken in till socialtjänstens olika insatser. Fältsekreterare ska ha myndighetsuppdrag och möjlighet till akuta insatser via socialjour eller polis.

Familjerådgivning i Nacka ska vara tillgänglig för alla och det kräver att den ska vara kostnadsfri. Som det ser ut nu är det bara vissa som har råd att betala avgiften.

Andra exempel är fler bra träffpunkter för människor med behov av psykosocialt stöd, "tak-över-huvudet-garanti" och årliga barnbokslut där man belyser de beslut som tagits ur ett barnperspektiv med barnkonventionen som grund.

Det behövs även uppsökande verksamhet när det gäller att se till att personer med funktionsvariationer får den hjälp de behöver.

INSATSER MOT HEMLÖSHET

Socialnämnden gjorde under 2019 en inventering avseende antalet hemlösa i Nacka.

Vänsterpartiet har tidigare lagt en motion i kommunfullmäktige om uppsökande verksamhet när det gäller hemlösa. Nacka saknar idag ett eget akutboende och köper plats främst i Stockholm.

Insatsen "Bostad först" har förts fram inom socialnämnden, men har bara genomförts i begränsad omfattning, eftersom kommunen saknar ett eget bostadsföretag som kan upplåta lägenhet enligt den modellen.

Vänsterpartiet vill att Nacka tar ett större ansvar för hemlösa. Kommunen behöver årligen genomföra kartläggningar av antalet bostadslösa i kommunen och upprätta handlingsplaner för att minska hemlösheten.

VERKSAMHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSHINDER ELLER ANNAN UTSATTHET

Människor har ofta svårt att tillvarata sina rättigheter. De har ofta behov av mer hjälp än de uppger. Tillgänglighetsrådet bevakar mer generella frågor men blir ofta bortglömda som remissinstans. Deras ställning måste stärkas – till exempel genom att ge ledamöterna sammanträdesarvoden och genom en ökad politisk representation.

Antalet LSS-boenden (boenden som är anpassade för att ge stöd och service) i kommunen är otillräckligt. Ytterligare platser måste skapas genom om- eller nybyggnad.

Att erbjuda LSS-boende i andra kommuner är oftast inte en bra lösning eftersom det till exempel försvårar för de boende att ha kontakt med sina anhöriga. Nacka har ett 30-tal personer som bor i LSS-boenden utanför kommunen varav ca hälften uppfattas vilja flytta till Nacka.

Kommunen bedömer att det finns ett behov av ca 200 nya LSS-boenden fram till 2035. Samtidigt växer kommunen och "Nacka bygger stad" med nya bostäder och infrastruktur med bland annat tunnelbana.

Vänsterpartiet vill att kommunen ska ha som mål att alla som idag bor i LSS-boende utanför Nacka, inom fem år, ska få möjlighet att bo i kommunen och då i kommunalt drivna boenden.

Socialnämnden fattade 2019 beslut om att införa kundval för särskilt boende inom LSS, trots att det då inte fanns några boenden att välja på. Hösten 2020 har det öppnats ett sådant LSS-boende med sex platser enligt kundvalsprincipen, med Stadsmission som utförare. Bristen på LSS-boenden kommer dock att fortgå under många år framöver, vilket förvaltningens egen utredning visar (något som i praktiken innebär att kundvalsprincipen inte kommer att kunna förverkligas under lång tid). Ytterligare ett boende har öppnats i Nacka men detta har inte anslutit sig till "kundvalet" vilket innebär att dessa platser inte är tillgängliga för Nackas invånare.

Beträffande personer med psykiska funktionsvariationer lämnade ”Personliga ombuden” i Nacka en skarp rapport 2021.

I rapporten framkommer stora svårigheter för den gruppen med bland annat boende och boendeformer, fattigdom, samordning, uppsökande arbetet, den psykiatriska vården, träfflokaler, arbetsförmedlingen och digitaliseringen.

Vänsterpartiet kräver att Nacka kommun tar detta på största allvar och att berörd kommunal verksamhet upprättar handlingsplaner för att så långt det är möjligt tillse att de redovisade bristerna åtgärdas, samt i övrigt samverkar med regionen och Arbetsförmedlingen när det gäller det som inte är kommunens direkta ansvar.

I takt med att kommunen växer behövs fler träfflokaler för ovanstående grupp. Vänsterpartiet vill därför att kommunen i sin planering för nya bostadsområden på Sicklahalvön, lägger in krav på ytterligare en träfflokal utöver de som finns i Björknäs och Fisksätra.

En sådan motion har lämnats in och behandlas nu i kommunen.

Pandemin har lett till att vi har digitaliserat mycket verksamhet. Det är bra för dem som det fungerar för, men det finns grupper av människor som av fysiska, psykiska eller neuropsykiatriska skäl inte förmår att använda digital teknik.

Vi behöver tillgängliggöra såväl offentlig som privat service för dessa, som exempel har många svårt med att söka ekonomiskt bistånd hos arbets- och etableringsenheten (AEE).

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Vänsterpartiet ser med stor oro på utvecklingen av våld i nära relationer. Vi ser det som mycket angeläget att kommunens verksamhet inom Valfärd Samhällsservice, som arbetar med familjerelationer där ”Alternativ till våld” (ATV) ingår som arbetsmodell, får de resurser som är nödvändiga för att kunna arbeta förebyggande.

Det är även viktigt att stärka utredningskapaciteten där det idag saknas resurser. Vänsterpartiet ser att de behövs inrättas två socialsekreterartjänster för att bland annat utreda skydd för barn och kvinnor mot våld i hemmet.

Många unga personer, varav en stor andel barn (under 18 år) lever med våld, psykiskt, fysiskt och sexuellt våld i sina relationer. Dessa har mindre benägenhet att berätta eller anmäla våldet de utsätts för än vuxna, och det är svårare att fånga upp dem.

Tonårstjejer och tonåriga hbtqi-personer har inte alltid vetskap om att de utsätts för ett brott när deras partner våldför sig och tvingar dem till ofrivilligt sex. De hotas också och blir rädda att berätta.

Vänsterpartiet vill att kommunen ska arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer. Alla anställda i kommunen eller i företag som utför tjänster på uppdrag av kommunen och som har barn och unga som målgrupp ska ges information och utbildning om våld i ungas nära relationer.

INSATSER FÖR UNGA OCH UNGA VUXNA

Ungas psykiska ohälsa och användningen av alkohol och narkotika är oroande, se avsnittet ”Förebyggande insatser”.

Familjecentralen i Fisksätra och Horisonten i Boo är viktiga verksamheter men de skulle behöva ha ett närmare samarbete med skolorna.

Skolhälsovården behöver byggas ut med fler kuratorer och psykologer och den alkohol- och drogstrategi som finns bör kompletteras med ett alkohol- och drogprogram som uppdateras kontinuerligt och tillämpas av samtliga skolor och fritidsgårdar i kommunen.

Skolan och fritidsgårdarna ska utgöra navet i arbetet med att identifiera unga som är i behov av stöd och hjälp. Kommunens pågående projekt SSPF spelar här en viktig roll när det gäller ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.

Frågetecken finns dock när det gäller unga vuxna upp till 25 år, där det kan finnas personer som bär på psykisk ohälsa och som saknar kontakt med socialtjänsten eller den psykiatriska vården. Risken är stor att dessa hamnar mellan stolarna, eftersom de är för gamla för att få vara på fritidsgårdarna.

De anställda på fritidsgårdarna ska inte ha den roll som uppsökande och utåtriktat arbete innebär. Det saknas uppsökande vuxna ute på fältet som tidigt kan fånga upp och identifiera ungdomar och unga vuxna i syfte att nå dem och upprätta en dialog; för att på sikt kunna motverka utanförskap, kriminalitet och droganvändning.

Se avsnitt ovan om förebyggande insatser och fältsekreterare.

EKONOMISKA BIDRAG TILL ORGANISATIONER

Socialnämnden lämnar varje år ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar, till exempel BRIS, BUFFF (Barn och ungdom med förälder/familjemedlem i fängelse), Föreningen Drömlokalen för konstnärlig verksamhet, Föreningen Fisksätra Folkets hus och Brottsofferjouren.

Vänsterpartiet ser det som synnerligen angeläget att bidragen till dessa föreningar inte minskar trots det ekonomiska läget, med ett förväntat underskott i socialnämndens budget.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Förebyggande och uppsökande socialt arbete med vuxna, barn och ungdomar samt hög kvalitet i detta arbete ska minska behovet av stödresurser och institutionsplaceringar.
- Alkohol- och drogmisbruk ska motverkas genom kontroll, förebyggande arbete, upprättande av ett alkohol- och drogpolitiskt program samt uppföljande av programmet.
- Behov av stöd och insatser för barn och unga i utsatta situationer ska utredas snabbt. Ett barnbokslut ska göras varje år för att följa upp kommunens insatser.
- Föräldrar och andra anhöriga till personer med funktionsvariationer ska erbjudas råd och stöd.
- Utökat antal platser i LSS-boenden ska skapas inom kommunens gränser.
- Ett tak över huvudet-garanti ska införas. Ingen ska behöva vara hemlös!
- All personal inom samtliga verksamheter, oavsett om de drivs i egen regi eller av privata anordnare, inom nämndens verksamhetsområde ska ha goda kunskaper om diskrimineringsgrunderna och om hur man kan arbeta för att motverka att diskriminering förekommer.
- Andelen inhyrd personal ska fortsätta att minska med målet att den ska vara noll 2025.
- Ökat ekonomiskt stöd till barn och familjeenheten för att kunna hantera en ökning av antalet orosanmälningar.
- En årlig kartläggning av antalet hemlösa i Nacka ska genomföras.
- Alla upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) ska göras med utgångspunkt från kvalitet och pris.
- Det ska planeras för en ny träfflokal för personer med psykiska funktionshinder på Sicklaön.
- Ett proaktivt arbete för att stoppa och motverka våld i ungas nära relationer ska startas.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-1167,9
Jfr alliansens ramförslag	-1077,1

Kommentar till skillnader i driftbudget

Ökade resurser för socialpsykiatriverksamhet, inklusive uppsökande verksamhet	+3,0 Mkr
Ny träfflokal i Sickla	+1,5 Mkr
Ökade resurser för förebyggande barn- och ungdomsverksamhet och annat nätverksarbete med socialtjänst, skola, förskola, fritid och polis (se även under fritidsnämnden)	+2,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs från nämnden för arbete och försörjning	+49,7 Mkr
Resurser för uppsökande verksamhet för övergångsboende för hemlösa samt tak över huvudet-garanti	+1,0 Mkr
Checkhöjning boendestöd	+1,0 Mkr
Ökade ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar	+2,0 Mkr
Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+25,0 Mkr
Satsningar inom förbyggande arbete och tidiga insatser	+4,0 Mkr
Egenavgiften för familjerådgivning tas bort	+0,3 Mkr
Två socialsekreterare specialinriktade på våld i nära relationer	+1,3 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Inrätta fler platser i LSS-boenden. Projektera under 2024. Finns budgeterat under kommunstyrelsen	

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

86. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för socialnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
87. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
88. att ta bort egenavgiften för familjerådgivning
89. att initiativrätt för tillgänglighetsrådet införs
90. att upprätta ett handlingsprogram för prevention av alkohol- och drogmissbruk
91. att införa fältsekreterare/fältassistenter
92. att införa tak över huvudet-garanti
93. att återföra ekonomiskt bistånd till socialnämnden med mål att skapa en sammanhållen socialtjänst.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Skolorna i Nacka håller övervägande god kvalitet, men det garanterar inte att utbildningen på de olika skolorna är likvärdig.

Det marknadsstyrda skolsystemet och det faktum att Nacka kommun valt att lägga en mycket stor del av besluten på de enskilda (kommunala) skolorna, gör det i princip omöjligt för utbildningsnämndens politiker att över huvud taget besluta om sådant som rör skolornas verksamhet.

Man fransäger sig därmed det politiska ansvaret för en god och likvärdig utbildning för alla kommunens elever. Våra förslag syftar till en likvärdig skola där alla ska ha samma möjligheter.

Därför bör skolan vara en kommunal angelägenhet så länge den inte är statlig. Så länge skolan inte är en kommunal angelägenhet ska det åtminstone finnas ett kommunalt alternativ i varje kommunedel.

Idag betalar skolorna hyra till fastighetskontoret. Skolpengen, det belopp skolan får för varje elev, är lika för alla skolor. Samtidigt är hyreskostnaderna väldigt olika skolor emellan. Den nya hyresmodellen kommer fortsätta ge mycket stora skillnader i hur stor del av skolpengen som går till hyra av skollokalen.

BYGG FÖRSKOLOR OCH SKOLOR EFTER BEHOV

Nya skolor och förskolor behöver byggas utifrån den ökade befolkningmängden. Fler kommunala högstadieplatser behövs i Saltsjö Boo – antingen en utbyggnad av befintliga skolor eller en ny högstadieskola.

Det finns ett stort behov av en kommunal skola med F-9 i Fisksätra och vi begär att en sådan skola öppnas. Även i centrala Nacka kommer det till följd av nybyggnation att behövas betydligt fler skolplatser. Vänsterpartiet vill att kommunen själv tar ansvar för att bygga ut skolan efter behov.

Vi vill också att ett nytt yrkesgymnasium etableras i kommunen och anser att Fisksätra vore den mest lämpliga placeringen.

Barn i förskoleåldern och elever i grundskolan ska garanteras förskole- och skolplats i närheten av bostaden. Det ska finnas förskolor och skolor av god kvalitet i alla delar av kommunen. De barn som bor ensligt ska ha rätt till skolskjuts.

SKOLA OCH FÖRSKOLA SKA VARA HELT AVGIFTSFRI

Det är viktigt att skolan är avgiftsfri. Som det är nu förväntas föräldrar ofta bidra med pengar till allt från friluftsdagar till bidrag till klasskassan. Avgifter för föräldrarna ska visserligen anses vara ”frivilliga” men i praktiken blir det inte så, eftersom systemet bygger på att alla bidrar.

Även små upprepade avgifter kan vara betungande för familjer. Vänsterpartiet poängterar att skolan huvudsakligen ska vara avgiftsfri, vilket även stipuleras i skollagen.

En kontroll och uppföljning av hur skolorna efterlever avgiftsfriheten behövs.

KOSTNADSFRI FRUKOST I ALLA KOMMUNENS SKOLOR

Vänsterpartiet vet att barn som äter frukost presterar bättre i skolan. Vi vet också att alltför många barn till följd av alla ansträngningar som drabbat hushållens ekonomier, kommer till skolan hungriga på morgnarna och efter helger.

Kostnadsfri frukostservering i kommunens skolor skulle både utjämna de skillnader som föreligger mellan elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, vilket främjar studiemiljön och studieresultaten.

Forskningen visar att en sådan satsning är en oerhört gynnsam investering i framtidens samhälle, även i rent ekonomiska termer. Därför förespråkar vi att kommunen inleder ett pilotprojekt där kommunens elever i årskurserna 1–6 serveras frukost utan kostnad för familjerna på prov, med sikte på att utöka omfattningen och frigöra medel, om utfallet från projektet blir gynnsamt.

MOTVERKA DISKRIMINERING

Förskolan och skolan ska vara delaktiga i en fostran där barn utvecklas till en jämställd syn på könen och verka för att inte uppfattningen om familj och relationer utgår från ett snävt perspektiv. För att åstadkomma en förbättring behövs fortbildning och handledning för skolornas personal.

KVALITET PÅ FÖRSKOLORNAS VERKSAMHET

Förskolans verksamhet ska utgå från barnens och föräldrarnas behov. Det måste finnas förutsättningar för god omsorg och en god pedagogisk verksamhet.

Det innebär bland annat att det inte får vara för stora enheter, särskilt gäller det de minsta barnen, och att det behöver finnas personal med adekvat utbildning på alla avdelningar. Det innebär också att barnen ska ha tillgång till en stimulerande utemiljö med tillräckligt stora lekytor.

När förskolor byggs i kommunen är det idag nästan alltid så att de får mycket mindre uteytor än Boverket har som riktlinjer. Där måste det till en ändring.

Vänsterpartiet vill ha mindre barngrupper för att varje barn ska få förutsättningar att utvecklas utifrån sina egen förmåga. Vi tillför medel för att öka personaltätheten.

Det är likväl viktigt att förskolorna inte byggs för stora. Vi tycker att en förskola ska ha max 100 barn. Marknadsdrivna förskolor vill bygga större av företagsekonomiska skäl, vi prioriterar i stället barnens behov för att kunna bli sedda i en lugn miljö (och av infektionsskäl).

Bristen på utbildad personal inom förskolan är ett stort problem. Vänsterpartiet vill att samtlig personal ska ha adekvat utbildning för sin uppgift. Goda förutsättningar till vidareutbildning av personal ska ges. På varje förskola måste det finnas förskollärare. Samtidigt är det viktigt att förskolorna ges förutsättningar för en god arbetsmiljö så att personalen stannar kvar.

Vänsterpartiet delar Lärarförbundets krav på tydliga och tvingande riktlinjer för förskolor.

Vi vill motverka att förskolepersonal hamnar i ett läge med otrygga tidsbegränsade anställningsformer. Om personalgruppen är stabil blir också barnen tryggare.

Vi har också motionerat om att förbättra kompetensen när det gäller barn med neuropsykiatriska funktionshinder, en grupp som ökar kraftigt.

UTÖKA JÄMFÖRAREN

Jämföraren behöver utökas med flera parametrar. Det behöver bland annat framgå vilken tillgång till elevhälsopersonal skolan har, hur skolbiblioteket är bemannat, hur kompetensen är när det gäller stöd/kunskap om neuropsykiatriska funktionshinder och om det finns anställda IT-pedagoger på skolan.

ÖKA LIKVÄRDIGHETSRESURSEN

Det går bra för de flesta elever i Nacka men det finns också eftersatta områden.

Insatser måste till så att alla klarar grundläggande behörighet. Vi föreslår därför en stor höjning av medlen till likvärdighetsresursen (som tidigare kallades likvärdighetsgaranti).

Vi vill också göra en allmän satsning på fler vuxna i skolan och menar att dessa medel bör användas även till annan personal än lärare, till exempel fritidsledare som kan vara ett stöd på raster.

LÄRARLEDD LÄXHJÄLP FÖR ALLA ELEVER

För att skolan ska bli mer jämlik föreslår vi att det satsas på läxläsning på skoltid. Vi förespråkar en skola, där all utbildning sker på skoltid och med utbildade lärare.

Alla måste få samma chans att klara skolarbetet.

Skolbibliotek ska finnas på varje skola. De har en viktig funktion att fylla och ska ha ett rikt utbud av skönlitteratur och referenslitteratur, ha utbildad personal och ska i samverkan med lärare se till att verksamheten möter alla elevers behov.

Lagen om skolbibliotek måste efterföljas.

EN TRYGG SKOLGÅNG FÖR ALLA ELEVER

De flesta elever i Nackas skolor säger att de känner sig trygga i skolan men det gäller inte alla.

Runt en femtedel av alla elever har uppgett att de blivit mobbade i skolan. Det ska inte få förekomma. Vänsterpartiet vill satsa mer resurser på personal i skolorna som är med eleverna på rasterna. De metoder som används i arbetet mot mobbing ska vara vetenskapligt beprövade och den personal som arbetar med dem ska ha fått adekvat utbildning.

Skolhälsovården behöver också förstärkas. Tillgången till skolsköterska och kurator är inte likvärdig i alla skolor och personal finns sällan på plats under hela den tid som eleverna är i skolan.

Tillgången till psykolog är på de flesta skolor otillräcklig. Bland de elever som inte når kunskapskraven finns sannolikt ett antal som skulle vara hjälpta av stöd från kurator eller psykolog.

FERIESKOLA

Det är ingen nyhet att ungdomar som inte fullföljt gymnasiet har mycket svårt att hitta ett fast jobb. Nacka kommun ska erbjuda ferieskola under tre veckors tid för elever som inte är behöriga till gymnasiet samt för nyanlända ungdomar.

EN BRA SAMORDNING FÖR SKOLVÄLKOMNANDE AV FLYKTINGAR

Flyktingungdomars skolgång måste säkras som ett mycket viktigt led i integrationen. Att de så snabbt som möjligt lära sig svenska är viktigt, men det behövs också satsningar på modersmålsundervisning och studiehjälp i olika ämnen. Detta för att nyanlända ungdomar ska få goda förutsättningar att nå kunskapskraven i alla ämnen.

INSATSER FÖR BARN MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Många skolelever i behov av särskilt stöd får inte det stöd de behöver för att klara av undervisningen eller den sociala situationen på skolan.

Kommunen har nu återigen startat särskilda undervisningsgrupper, vilket är bra, men åtgärderna är fortfarande otillräckliga och mycket olika i olika skolor. Här behövs också utbildningssatsningar för personal som arbetar i dessa grupper.

Detsamma gäller så kallade hemmasittare, det vill säga elever med låg skolnärvaro. Alltför mycket ansvar lämnas över till de enskilda skolorna, vilket lett till att en del elever får bra stöd och andra i stort sett inget alls.

Kommunen måste ta ett politiskt ansvar för att tillräckliga resurser och relevant kunskap finns på plats, så att även dessa elever kan få en god utbildning. Samarbete med socialtjänsten är också ofta av stor betydelse här.

Det är viktigt att lärare får vidareutbildning för att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer. Många av dem kan klara skolan med gott resultat om de får anpassat stöd.

De mer generella åtgärderna är dessutom ofta sådana att de gynnar de flesta elever.

Förutom arbetet med elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer behöver också skollokaler anpassas så att de blir trygga och ändamålsenliga för dessa elever. Därmed blir de i de flesta fall goda lokaler även för övriga elever.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- För att uppnå likvärdighet ska skolornas lokalhyra tas bort från skolpengen. Lokalhyran ska finansieras via anslag.
- Barn till arbetslösa ska ges full rätt till barnomsorg.
- Modersmålsundervisningen ska ha en sådan omfattning och kvalitet att varje elev med annat modersmål än svenska snabbt ska kunna tillgodogöra sig förskolans och skolans verksamhet och undervisning samt komma vidare i studier eller arbete.
- Skolan ska ha uppdaterade och av kommunen uppföljda likabehandlingsplaner där ett led i genusarbetet ska vara att erbjuda sina kvinnliga elever möjlighet att lära sig feministiskt självförsvar. Diskrimineringsgrunderna ska ha en framskjuten plats.
- Fritidshemsverksamheten ska vara till för alla skolelever i årskurserna F-6.
- Alla mellanstadieelever ska erbjudas att delta i öppen fritidsverksamhet i skolans närhet. Detta ska gälla även på lov.
- Inga avgifter får tas ut för friluftsdagar och andra delar av skolverksamheten.
- Stödinsatser ska sättas in tidigt i grundskolan för att ge alla elever möjligheter att klara behörighetskraven till gymnasieskolan. Insatserna ska vara samordnade med elevernas ordinarie skolgång och elevens skola ska ha huvudansvaret för dem.
- Skolornas ansvar för läsläsningshjälp ska förtydligas och eleverna ska få stöd av personal med rätt kompetens.
- Det ska göras satsningar på studie- och yrkesvägledning för nyanlända gymnasieungdomar.
- All personal i skola och förskola ska ha relevant utbildning för sin arbetsuppgift, minst 50% av personalen i förskolan ska ha pedagogisk högskoleutbildning.
- Insatser för barn med särskilda behov ska vara tillräckliga för alla typer av behov. Det gäller barn med hög begåvning som löper risk för understimulans, barn med lägre begåvning och för barn som har sociala eller andra särskilda behov.
- Uteytorna vid nybyggnation av förskolor ska dimensioneras efter Boverkets normer.
- En finansieringsmodell för skolfrukost ska tas fram och börja tillämpas i samtligakommunala skolor.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-3386,0
Jfr alliansens ramförslag	-3325,0

Kommentar till skillnader i driftbudget

Ytterligare en utbildningsgrupp för barnskötare som på betald arbetstid studerar till förskollärare, lönekostnad (utbildningskostnaden får statligt stöd)	+2,0 Mkr
Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+25,0 Mkr
Full rätt till barnomsorg för barn till arbetslösa	+2,0 Mkr
Vidareutbildning av lärare avseende neuropsykiatriska funktionsvariationer	+2,0 Mkr
Satsning på skolbiblioteken	+2,0 Mkr
Förbättring av modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk	+5,0 Mkr
Resurser för ferieskola	+2,0 Mkr
Satsning på skolhälsovården - kuratorer och skolpsykologer	+6,0 Mkr
Fritidshem till alla elever i F-6	+8,0 Mkr
Kostnadsfri skolfrukost till alla elever i kommunens skolor	+7,0 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Ny kommunal skola, F-9 etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2024. Skolan bör stå klar 2028 då behovet av skolplatser ökar kraftigt. Projektering av lokalerna ligger under Kommunstyrelsen.	+2
Nytt yrkesgymnasium i Fisksätra etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2024. Projektering av lokalerna ligger under Kommunstyrelsen.	+2

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

94. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för utbildningsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
95. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas för barnomsorg och grundskola
96. att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i särskilt uppdrag att utreda och föreslå en modell där skolorna kompenseras för hyran utanför skolpengen
97. att uppdra åt utbildningsnämnden att följa upp det normkritiska arbetet på alla kommunens förskolor och skolor
98. att uppdra åt utbildningsnämnden att följa upp arbetet mot mobbing och annat arbete med diskrimineringsgrunderna på alla kommunens förskolor och skolor
99. att uppdra åt utbildningsnämnden att kartlägga omfattningen av hemmasittare på alla kommunens skolor och kartlägga hur skolorna arbetar med frågan
100. att barn till arbetslösa ges full rätt till barnomsorg
101. att fastställa att inga avgifter får tas ut som rör skolans verksamhet
102. att se till att barngrupper blir mindre i förskola och skola
103. att se till att alla förskolor har tillgång till en utemiljö som möjliggör pedagogik och aktiviteter som är baserade på utomhusvistelse
104. att kostnadsfri frukostservering för eleverna införs i alla s kommunens skolor för elever F-6.

VAL- OCH DEMOKRATINÄMNDEN

I alliansens budget redovisas val- och demokratinämnden under kommunstyrelsen. Vi anser att nämnden har ett så viktigt uppdrag att den bör ha en egen redovisning.

Inflytande och att göra sin röst hörd är fundamentalt för vår demokrati. Det kan yttra sig i att delta i samhällsdebatten men också att använda sin röst i val till kommun, region och riksdag.

En av de stora politiska utmaningarna såväl i Nacka som i hela Sverige är att förbättra resurssvaga och marginaliserade grupperns möjligheter att delta i det politiska livet.

Vi anser att barn och unga ska ha större möjligheter att påverka. De bör inkluderas i beslutsfattande tidigt. Vi föreslår att Nacka kommun utreder och inrättar ett ungdomsråd. En demokrati som idag är hotad behöver stärkas inför framtiden. Unga som tidigt får lära sig demokratiska processer och som har ett forum för inflytande, stärker både demokratin och säkerställer i högre grad att beslut rörande unga faktiskt gynnar målgruppen.

Nacka är en kommun där valdeltagandet skiljer sig mycket åt mellan olika områden.

Vi ser med oro på att valdeltagandet skiftar i olika kommundelar i Nacka. Det kan skilja så mycket som ca 37% mellan olika valdistrikt. När valdeltagandet är så lågt som 60% i ett område kan man med fog ifrågasätta valresultatets legitimitet. Det måste vara en samhällelig uppgift att arbeta för ett ökat och jämlikt valdeltagande.

Vänsterpartiet föreslår därför att val- och demokratinämnden får i uppdrag att arbeta med att utreda hur kommun strategiskt kan arbeta för att öka valdeltagandet fram till valet 2024.

En annan satsning som vi föreslår är att biblioteken får ett utökat uppdrag under valåret att öka kunskapen om vår demokrati. Det finns redan ett grunduppdrag enligt bibliotekslagen, det här skulle vara en speciell satsning utanför ordinarie budget från kulturnämnden. Arbetet med att öka valdeltagandet måste sedan ges resurser så att det kan fortsätta under den kommande mandatperioden.

En annan viktig faktor i kommunens demokratiska arbete rör tillgången till offentliga ytor och möteslokaler. Då stora områden i kommunen är helt i privat ägo, och då kommunens eget planarbete i många avseenden brustit tidigare när det gäller att tillse att det finns god tillgång till lokaler för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv, så bör Val- och demokratinämnden få agera remissinstans i stadsbyggnadsärenden avseende hur detta behov tillgodoses. Även få i uppdrag att löpande inventera dessa lokaler och ytor och utvärdera deras tillgänglighet i olika kommundelar.

Nacka organiseras och drivs enligt "New Public Management". En viktig beståndsdel är att ständigt mäta, dokumentera och göra enkäter. Men enkäter till medborgarna räcker inte utan kan i själva verket ge helt fel intryck. Som man frågar får man svar. I stället är en viktig del av demokratin att invånarna i kommunen ges möjlighet att ha inflytande över kommunens utbud av service och hur kommunen utvecklas.

Det behövs återkommande dialoger särskilt när nya bostadsområden ska komma till eller gamla bostadsområden förändras. Som en del i kommunens uppfyllande av barnkonventionen måste även barn och ungdomar ges röst i sammanhang som de kommer att påverkas av. Särskilt kan man tänka på olika former av dialoger kring lek- och idrottsanläggningar.

En viktig uppgift för nämnden är således att utveckla och ta fram modeller för hur dessa dialoger och samråd med invånare av alla åldrar och livssituationer ska införas, utföras och organiseras. Kommunen behöver exempelvis utveckla formerna för invånarinflytande i samband med stadsplanering. Dagens former av samråd innebär att invånarnas synpunkter i praktiken inte tas om

hand och ges den vikt de förtjänar. Bristande invånarinflytande medför att tilliten för kommunen och politiken förstörs.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Ökat valdeltagande bland unga
- Ökat valdeltagande bland personer som står utanför arbetsmarknaden
- Ökat valdeltagande bland utrikesfödda som har rätt att rösta i kommunvalet
- Minskade skillnader i valdeltagandet i Nackas kommundelar
- Ett generellt ökat valdeltagande i hela kommunen
- Invånardialoger ska utvecklas och användas i alla sammanhang där kommunen ska utvecklas och kring kommunens tjänster.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-14,5
Jfr alliansens ramförslag	-6,0

Kommentar till skillnader i driftbudget

Val- och demokratinämnden har ingen egen budget utan den redovisas under kommunstyrelsen. I praktiken så har nämnden dock kostnader för nämndsammanträden och diverse planering och administration. Kostnaderna för verksamheten i alliansens budget är 1,5 Mkr och vi har flyttat dessa medel hit från kommunstyrelsen. Utöver det finns i alliansens budget 4,5 Mkr avsatt för EU-valet, sammantaget 6,0 Mkr

Val- och demokratinämnden får i uppdrag att arbeta för ökat valdeltagande i områden med lågt valdeltagande	+1,0 Mkr
Extra medel till de sex biblioteken för att genomföra aktiviteter med mål att öka den allmänna kunskapen om demokrati	+0,5 Mkr
Arbete med att initiera och genomföra dialoger kring kommunens verksamhet och inför olika projekt	+2,0 Mkr
Nämnden ska få medel för att kunna bedriva ett aktivt demokratiarbete	+5,0 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

105.att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för val- och demokratinämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag.

ÄLDRENÄMNDEN

ÄLDREPLAN

Andelen äldre kommer att öka kraftigt (med 43% fram till 2040) enligt senaste boendeprognosen. De kommer att leva längre och vara friskare längre upp i åren med nya krav, behov och förväntningar.

Kommunen ska ta sitt ansvar för planering och försörjning av äldreomsorgen. Vänsterpartiet vill att en äldreplan utarbetas och används i kommunen.

Äldreplanen ska långsiktigt peka ut färdriktningen och styra utvecklingen, samt tydliggöra förutsättningarna för kommunens äldreomsorg, såväl kort som på lång sikt. Resurserna som kommunen satsar på äldreomsorgen ska med hjälp av planen prioriteras på ett sätt som stämmer överens med de behov och önskemål som finns.

Mångfald betyder för oss inte *antalet utförare* utan att insatser kan utföras på olika sätt, utifrån var och ens behov. Trygghet för äldre handlar om så mycket mer än äldreomsorg. I äldreplanen ska även beskrivas hur bostäder, tillgänglighet, aktiviteter, mötesplatser och det förebyggande hälsoarbetet ska utvecklas för den som är äldre.

Självklart ska föreningar och organisationer som engagerar sig i äldrefrågor involveras i arbetet med planen, så att den utformas efter medborgarnas behov och önskemål.

EN ÄLDREOMSORG FÖR ALLA BEHOV

Även om andelen av den åldrande befolkningen blir friskare så blir antalet äldre som drabbas av sjukdom – och har behov av omsorg – fler eftersom gruppen äldre ökar totalt.

Det innebär att vi behöver fortsatt bygga ut vård- och omsorgsplatser för våra äldre. Utöver de direkta vård- och omsorgsinsatserna behöver också andra delar av vår äldreomsorg utvecklas.

Utevistelse ökar livskvaliteten och förbättrar hälsan och vi vill att våra äldre ska ha möjlighet att komma ut varje dag om deras hälsa tillåter. De flesta av oss tycker att måltider är mer än bara intagande av födoämnen, det kan vara en trevlig social stund. Kultur- och fritidsintressen försvinner inte för att man blir äldre och bör kunna erbjudas i högre utsträckning än vad som görs inom vår äldreomsorg idag.

Vi föreslår därför mobila kulturinsatser för de äldre i kommunens regi. Personalkontinuitet är också oerhört viktigt för de äldre.

Psykisk ohälsa försvinner inte med att en människa uppnår en viss ålder. Vi anser att det behövs ett äldrepsykiatriskt boende i kommunen. Det bör vara i kommunal regi.

Det är viktigt att boende kan erbjudas i Nacka för att underlätta kontakt med de anhöriga och att man kan vara kvar i den miljö som är bekant.

När Nacka nu bygger stad anser Vänsterpartiet att det är viktigt att tillgodose behovet av hyreslägenheter för äldre. Vi ser stora behov också av seniorboenden, servicehus och trygghetsboenden. Äldre som bor kvar hemma i en bostadsrätt kan hamna, och har så gjort, i en svår situation då deras bostadsrätt räknas som en ekonomisk tillgång, samtidigt som man inte har råd att bo kvar.

Vi tycker att kraven för att få en plats på äldreboende är för höga vid biståndsbedömningen. Det är också viktigt att ta större hänsyn till den enskildes önskan om att få plats på ett äldreboende när biståndsbedömningen görs.

FLER PLATSER I OLIKA SORTERS BOENDEN

Ensamhet och begynnande skröplighet bör kunna mötas och motverkas redan innan man kvalar in för nuvarande seniorboende. Vi ser idag en ökande psykisk ohälsa hos äldre, bland annat på grund av ofrivillig ensamhet. Dödstalen i suicid ökar oroväckande mycket i den här gruppen.

Det är inte rimligt att det bara finns ”traditionella” äldreboenden.

Vi behöver exempelvis *kollektivhus* dit man kan flytta redan innan man blir gammal och sjuk, och där man själv fortfarande kan delta i viss gemensam matlagning, städning och annat.

Mittemellanboende, likt de, tyvärr avskaffade, servicehusen med gemensam restaurant/matsal, där det finns personal för tillsyn och hjälp med städ och tvätt, men inte dygnetruntvård. När man blir i behov av dygnetruntvård, på grund av sviktande hälsa eller demens som gör att man inte klarar sig själv, får man flytta till ett vanligt särskilt boende.

Denna typ av boende kan vara ett alternativ till hemtjänst och drivas i kommunal regi

Fler platser behövs också i särskilda boenden för äldre med anständig standard och tillgodosedd hemkänsla. Exempelvis: I stället för **ett** rum på 35 kvadratmeter borde det gå att avskilja ett litet sovrum, ett vardagsrum integrerat med kokvrå och ett badrum.

Seniorer ska ha möjlighet att välja mellan attraktiva särskilda boenden oavsett plånboken.

VERKSAMHETER ÖVER GENERATIONSGRÄNSERNA

Unga och äldre skiljs åt i vårt samhälle. Båda grupperna skulle må bra av att träffa varandra i högre utsträckning.

Vid planering av äldreboenden och förskolor skulle man kunna planera för att öka kontaktytorna mellan äldre och barn, till exempel genom att bygga lokalerna intill varandra och samnyttja vissa lokaler.

HEMTJÄNST

Hemtjänsten ska underlätta för den äldre att kunna bo kvar hemma och ha ett bra liv. Även om det bistånd man får följer hur funktionell den äldre är, bör den äldre ha stort inflytande i hur det ska utföras.

För att komma fram till detta kan det behövas både tid och tillit mellan den äldre och personalen. Idag anser Vänsterpartiet att biståndsbedömningen inte ger det utrymme. Där behöver inflytandet förstärkas för de äldre.

Tid för de äldre är kärnan i denna verksamhet. Därför behöver vi frigöra så mycket tid som möjligt för de som utför hemtjänst hemma hos våra äldre.

Personalens tid kostar i lön som vi har svårt att komma runt. En ständig jakt på tid hemma hos de äldre är inte lösningen. När vi har många företag som utför hemtjänst i ett område förlorar vi möjligheten att samordna insatser, särskilt när vi har företag som har sin bas i andra kommuner. Tiden för resor för personalen skulle bättre användas hemma hos den äldre. Vinstuttag i privata företag skulle också kunna läggas bättre på tid hemma hos den äldre.

En hemtjänst helt i kommunal regi skulle bättre sköta hemtjänsten så att tid och pengar läggs på den äldre och inte på restid och vinstuttag. Som ett minimum måste en kommunal hemtjänst som alternativ skapas.

BÄTTRE INSYN

Hemtjänstverksamhetens kvalitet får vi veta väldigt lite om. Det är en verksamhet som mer än andra kräver tillit mellan personalen och brukaren, därför fyller de så kallade kundenkäterna en bra funktion för den informationen. Men vi behöver veta mer om verksamheterna än bara ”kundnöjdhet”. Vi behöver kvalitetskriterier som är baserade på vad företagen ska göra hemma hos brukaren.

Det har också förekommit fusk i redovisningar från hemtjänstföretag som kommunen har otillräckliga rutiner för att följa upp.

När kommunen anlitar privata företag för att utföra tjänster bör kommunen också ha insyn och kontroll över att uppdragen genomförs på det sätt som är tänkt utifrån den ersättning som utgår till hemtjänstföretaget. Den kontroll som finns nu har inte klarat av att upptäcka vissa hemtjänstföretags medvetna fusk med redovisning av genomförda uppdrag.

Detta tydliggör att kontrollen av företagen behöver öka väsentligt, för att våra skattemedel inte ska generera ekonomisk brottslighet och för att brukarnas insatser verkligen utförs.

BEHÅLLA ANHÖRIGSTÖD I KOMMUNALT REGI

Äldrenämnden har fått i uppdrag att utveckla anhörigstödet och undersöka möjligheten att införa kundval inom anhörigstödet

Det är inte en bra anledning att införa kundval för att anhörigstödet är den enda tjänsten i äldreomsorgen som genomförs enbart i kommunal regi. Speciellt om det finns möjligheter att göra undantag i regel om konkurrens inom kundval.

Det skulle vara mycket lättare att utveckla det befintliga stödet för att möta de nationella kraven och göra det mer individanpassat, med förebyggande insatser på gruppnivå. Kommunen ska nämligen alltid ha en övergripande insyn och ett övergripande ansvar för hela äldreomsorgen.

En annan anledning till att behålla anhörigstödet i kommunal produktion, är att all kontakt och information som man får från anhöriga kan användas som ett verktyg för att ”ta pulsen” på de befintliga verksamheterna inom äldreomsorgen, både kommunala och i privat regi.

Man kan även ta reda på anhörigas önskemål, eventuella klagomål samt upptäcka välfärdsfusk.

MER PERSONAL TILL VÅRD OCH OMSORG

I takt med att vi behöver öka kvaliteten och utöka volymen på äldreomsorgen, kommer behovet av vård- och omsorgspersonal att öka rejält.

Det är ett behov som även våra grannkommuner och verksamheterna under regionens finansiering kommer att behöva. Eftersom det är verksamheter som är personalintensiva blir personalpolitiken den enskilt viktigaste frågan för att säkra vår äldreomsorgs kvalitet.

Det kräver stora förändringar i Nacka kommun – precis som på alla andra ställen.

En av de viktigaste frågorna för trivsel på arbetet är att man upplever att man kan utföra ett bra arbete. När man arbetar med människor är det än viktigare, eftersom vi människor är empatiska och känner med de människor som vi arbetar för.

Att personalen har adekvat utbildning är viktigt, därför ställer vi krav på att 80% av personalen ska vara utbildad för arbetsuppgifterna. Att personalstyrkan är tillräckligt stor för att hinna med arbetsuppgifterna och dessutom ha ork att vara sociala är också viktigt. Det är oerhört väsentligt att personalen har en hög anställningstrygghet så att man stannar länge, så att våra äldre inte ständigt behöver lära känna nya personer.

På svensk arbetsmarknad tecknar arbetstagar- och arbetsgivarparterna kollektivavtal för att reglera anställningsvillkoren. Det är därför viktigt att alla som arbetar inom Nackas äldreomsorg har sina villkor reglerade i kollektivavtal.

KONTINUERLIG PERSONALUTBILDNING

Ju äldre man blir desto större risk är det att man inte hör och/eller förstår vad vårdpersonal som inte har svenska som modersmål säger.

Jobbar man nästan enbart med kollegor som inte heller har svenska som modersmål är det svårt att utveckla sitt språk. Vänsterpartiet vill därför att de som inte har svenska som modersmål kan få vidareutbildning i svenska på betald arbetstid.

För de boende som har annat modersmål än svenska måste det finnas särskilda boenden med personal som talar samma språk som dessa. I första hand finska, spanska och arabiska.

Tyvärr är flera av dagens undersköterskeutbildningar som förmedlas av privata utbildningsanordnare undermåliga. Då det hela tiden kommer nya forskningsrön som berör åldrandet, exempelvis inom demensvård, är behovet av kontinuerlig, arbetsplatsbelagd vidareutbildning stort.

För att verksamheterna ska fokusera på suicidprevention behöver också en särskild utbildningsinsats i äldres psykiska ohälsa och suicidprevention genomföras.

ÄLDREOMBUD

Många äldre kan ha svårigheter att själva driva sin rätt till sjukvård, äldrevård, hemtjänst och färdtjänst. Vi vill verka för att ett äldreombud, en funktion fristående från social- och äldreheten, inrättas i Nacka.

Äldreombudet ska vara neutralt och opartiskt samt omfattas av tystnadsplikt och ska fungera som en brygga mellan brukare, befattningshavare, verksamheter och myndigheter.

HEMSJUKVÅRD.

Det finns flera skäl till att det är olämpligt att äldre besöker akutmottagningar och vårdcentraler för att träffa läkare eller distriktssköterska. Folkhälsomyndighetens rapport efter Covid-pandemin visar på risken att smittas där. Därför vill vi att kommunen aktivt arbetar med att skapa ett samarbete med Regionen och göra det möjligt för våra äldre att få hemsjukvård som många andra kommuner erbjuder.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Det ska finnas hög medicinsk kompetens i kommunens äldreomsorg.
- Hemtjänstverksamhet ska börja byggas upp i kommunal regi.
- Kommunen ska erbjuda ett brett utbud av boendeformer för äldre med olika behov. Kommunalt drivna alternativ ska erbjudas inom varje boendeform.
- Ett särskilt fokus på äldres psykiska ohälsa och suicidprevention ska fullföljas.
- Ett äldrepsykiatriskt boende i kommunal regi ska planeras.
- Alla som har hemtjänst eller bor på äldreboenden ska ha möjlighet att komma utomhus varje dag.
- Våra äldre ska ha rätt till anpassad kontinuerliga fysiska aktiviteter.
- De äldre ska erbjudas en god social miljö vid måltiderna
- Det ska finnas krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor för privata aktörer inom hemtjänsten.
- Alla pensionärer med rörelsehinder och ofrivilligt sängliggande ska få profylaktisk behandling för trycksår.
- Minst 80% av personalen inom både kommunalt och privat driven äldreomsorg ska vara utbildade.
- Formerna för mobil kultur ska utvecklas för äldre, eventuellt gemensamt med kulturnämnden.
- Kommunen ska ha ansvaret för att det ska finnas en aktivitetsansvarig på varje äldreboende.
- Formerna för samvaro mellan barn och äldre, till exempel närhet mellan förskola och äldreboende med delad matsal, ska utvecklas.
- Insyn och transparens ska genomsyra all äldreomsorg, oavsett om den drivs i kommunal eller privat regi.
- Stöd för äldre med funktionssvårigheter i myndighetskontakter genom äldreombud eller utökat personligt ombud.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-1080,1
Jfr alliansens ramförslag	-1058,6

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar	+15,0 Mkr
Fortbildning i arbetet för personal inom äldreomsorgen	+2,5 Mkr
Ökade resurser för ledsagning och avlastning inom hemtjänsten	+0,5 Mkr
Hemtjänsttaxan halveras jämfört med alliansens förslag. Enligt uppgift från tjänsteman ska detta vara kostnadsneutralt.	+0,0 Mkr
Uppstart av mobil kulturenhet för äldreomsorgen	+2,0 Mkr
Äldreombud eller motsvarande	+1,5 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

- 106.att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för äldrenämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
- 107.att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
- 108.att besluta att följa Socialstyrelsens rekommendation för maxtaxa för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende och dagverksamhet för 2024
- 109.att ledsagning återförs i kommunal regi
- 110.att införa nolltaxa för ledsagning
- 111.att initiativrätt för seniorrådet införs
- 112.att all mat inom äldreomsorgen ska tillagas i kommunen eller i hemmen
- 113.att införa rätt till icke biståndsbedömd hemtjänst med upp till åtta timmar per månad för kommuninvånare över 80 år
- 114.att inrätta en funktion som äldreombudsman
- 115.att inrätta en kommunal hemtjänst
- 116.att avgiften för hemtjänst fastställs till 156 kr vilket är 50% av den av kommunstyrelsen beslutade
- 117.att Nacka kommun upprättar en äldreplan för planering av äldreomsorgen, tillgången på bostäder, aktiviteter, mötesplatser, tillgänglighet och förebyggande hälsoarbete.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämnden har ett avgörande ansvar för de allra svagaste i samhället. Det ställs därmed höga krav på kvalitet och rättssäkerhet.

Att kvalitetssäkra tillgången till service och utbildning för de gode männen är ett sätt att införliva detta ansvar. Vänsterpartiet understryker vikten av att alla gode män ska ges adekvat utbildning som uppfyller kommunens certifiering.

Överförmyndarnämndens nya organisation, avtalet om samverkan mellan Vaxholm, Värmdö och Nacka har gällt sedan en tid. Avtalssamverkan med ett större arbetsområde kan ge olika positiva effekter för brukarna och de gode männen. En uppenbar risk med den utökade organisationen och de stora avstånden, är däremot att resandet ökar. Här har digitaliseringen, som tog ett stort steg under coronarestriktionerna, kunnat hjälpa till. Det är dock viktigt att utvecklingen sker utan att det ställer till med mer arbete någon annanstans i processen.

Den nya digitala situationen får inte heller gå ut över kvaliteten för brukarna. Det är viktigt att brukarna har sista ordet i frågan om att mötas digitalt eller fysiskt.

Ett kvalitetsarbete på enheten under året för att hitta bra digitala mötesformer är viktigt, liksom att möjliggöra resandet när fysiska möten ska hållas.

VERKSAMHETSMÅL 2024

- Verksamheten ska utan försening ge den service och utbildning de gode männen behöver för att kunna utföra sina uppdrag och som gör att fler gode män genomför kommunens certifiering.
- Kvalitetsmål för att både utveckla bra digitala mötesformer och tillgänglighet vid fysiska träffar, samt att se över förfarandet hur val om mötesform beslutas, så att brukarnas behov tillgodoses.
- Gode män ska rekryteras i den omfattning som motsvarar behoven, dock ska ett tak för antalet huvudmän per god man finnas.

DRIFTBUDGETRAM 2024

	Budget 2024
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-8,6
Jfr alliansens ramförslag	-8,5

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar

+0,1 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

118.att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för överförmyndarnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag.

NACKA ENERGI AB OCH NACKA VATTEN OCH AVFALL AB

Kommunens två helägda aktiebolag, Nacka energi AB (NEAB) och Nacka vatten och avfall AB (NVOA), arbetar båda med verksamheter som har stor inverkan på klimat och miljö.

Vatten, avfall och energi är centrala byggstenar i samhällets akuta omställning till ett mer rättvist och klimatanpassat Nacka.

I ägardirektiven för bolagen står det att bolagen ska bidra till förverkligandet av kommunens mål inom miljö- och klimatområdet. Med tanke på bolagens centrala position vad gäller möjligheter att i sina verksamheter påverka kommunens klimat- och miljöarbete, vill Vänsterpartiet att tydligare och ambitiösare mål sätts för bolagen i direktiven.

MINSKA KRAFTFULL KLIMATPÅVERKAN

Vänsterpartiet vill att bolagen när de levererar el och vatten till kommunens invånare, reparerar och bygger ut el- och vattennäten och samlar in avfall. Överlag i alla delar uppfyller relevanta mål i Agenda 2030.

Nacka ligger i botten på Energimyndighetens lista över effekt som kan tas ut från nätanslutna solcellsanläggningar, räknat per invånare. Vänsterpartiet vill att NEAB aktivt och målinriktat främjar installation av solenergianläggningar på kommunens egna fastigheter, men även på övrig bebyggelse.

NVOA har antagit en strategi för en fossilfri och klimatneutral verksamhet. Vänsterpartiet stöder strategin. Det är viktigt att brist på resurser i bolaget inte får hindra att målen i strategin nås.

Vänsterpartiet vill göra det möjligt för bolaget att få bidrag från kommunen, om detta behövs för att uppfylla målen. Vänsterpartiet vill särskilt trycka på att de områden som ännu inte inkluderas i strategin – såsom indirekta utsläpp som uppkommit när inköpt material producerats och transporterats – så snart som möjligt inkluderas i strategin.

MINSKA KUNDERNAS KONSUMTION

De båda bolagen har tillsammans med kommunen ett ansvar för att förbrukningen av el och vatten minskar och att avfallsmängderna reduceras.

Att bolagen försöker påverka kommuninvånarnas och företagskundernas konsumtionsvanor är viktigt för Vänsterpartiet. I ett övergångsskede kan åtgärder för att få ner konsumtionen innebära ökade kostnader för bolagen. För att de ska kunna prioritera detta arbete anser vi att kommunen ska kunna tillföra pengar öronmärkta för denna omställning till bolagen.

FÖREBYGG SKADOR SOM KAN UPPKOMMA PÅ GRUND AV KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Ett förändrat klimat med bland annat fler skyfall och hårdare vindar är redan ett faktum. Bolagen måste förebygga att skador uppkommer på de anläggningar bolagen ansvarar för och att anläggningarna har kapacitet att hantera klimatförändringarna, exempelvis ökande regnmängder. Även för dessa åtgärder kan pengar behöva tillföras bolagen.

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

- 119.att det i bolagens ägardirektiv sätts upp tydligare och ambitiösare mål för arbetet inom klimat- och miljöområdet
- 120.att ägaren (Nacka kommun) kan tillföra ekonomiska medel, om så behövs, för att bolagen ska kunna nå relevant mål i Agenda 2030 och högt ställda krav vad gäller en fossilfri och klimatneutral verksamhet.
- 121.att ägaren (Nacka kommun) kan tillföra ekonomiska medel, om så behövs, för att bolagen ska kunna vidta de åtgärder som behövs för att förhindra skador som kan uppkomma inom bolagens verksamheter eller orsakas av bolagens verksamheter i och med ett förändrat klimat
- 122.att kommunfullmäktige fastställer kravet på den sammanlagda avkastningen för NEAB år 2024 till 8 mkr
- 123.att kommunfullmäktige fastställer kravet på den sammanlagda avkastningen för NVOA år 2024 till 0 mkr.
- 124.att kommunfullmäktige fastställer den av Nacka vatten och avfall AB föreslagna VA-taxan enligt kommunstyrelsens förslag
- 125.att kommunfullmäktige fastställer den av Nacka vatten och avfall AB föreslagna avfallstaxan enligt kommunstyrelsens förslag
- 126.att kommunfullmäktige fastställer de av Nacka Energi AB föreslagna nätavgifterna enligt kommunstyrelsens förslag